

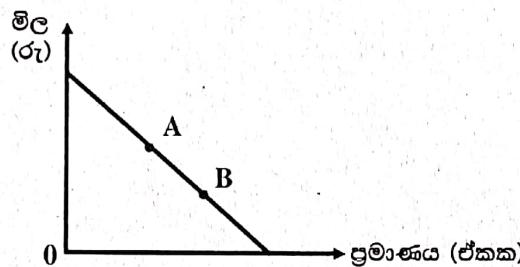
අධ්‍යයන පොදු සහතික පත්‍ර (උසස් පෙළ) විභාගය, 2012 අගෝස්තු
General Certificate of Education (Adv. Level) Examination, August 2012
ආර්ථික විද්‍යාව I / පැය දෙකයි
Economics I / Two hours

උපදෙස් :

- ❖ සියලු ම ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.
- ❖ 1 සිට 50 තෙක් එක් එක් ප්‍රශ්නයට (1), (2), (3), (4), (5) යන පිළිතුරුවලින් නිවැරදි හේ ඉතාමත් ගැළපෙන හේ පිළිතුර තොරාගෙන එය උත්තර පත්‍රයේ පසුපස දක්වෙන උපදෙස් පරිදි කතිරයක් (X) යොදා දක්වන්න.

01. සම්පත්වල හිගකමක් පවත්නා බැවින්,
- (1) සැම සමාජයක් ම මධ්‍යගත සැලසුම්කරණය ක්‍රියාවලට තැංවිය යුතු ය.
 - (2) පවත්නා සම්පත් විවිධ හාවිතයන් අතර බෙදා වෙන් කළ යුතු ආකාරය ආණ්ඩුව විසින් තීරණය කළ යුතු ය.
 - (3) සැම සමාජයක ම කිසියම් සාමාජික පිරිසක් දිවින්දන් වශයෙන් ජ්‍වත් විය යුතු ය.
 - (4) සැම සමාජයක් ම පවත්නා සම්පත්වල විකල්ප හාවිත අතර තෙරීමක් කළ යුතු ය.
 - (5) සමාජයේ පවත්නා සම්පත් ප්‍රමාණය, ඒවා යොදා ගත හැකි හාවිතයන්ගේ ප්‍රමාණයට වඩා වැඩිවනු ඇත.
02. පහත සඳහන් දී ඇතුරෙන් නිෂ්පාදන හැකියා වතුයක් පිටතට විතැන්වීම කෙරෙහි බලනොපාන කරුණ වනුයේ,
- (1) තාක්ෂණය දියුණු වීම ය. (2) වඩාත් විවෘත ප්‍රවේශයකින් අඛාධ වෙළඳාම කරා නැවුරු වීම ය.
 - (3) විරුකියාව පහළ වැටීම ය. (4) ජනගහනයේ අධ්‍යාපන මට්ටම ඉහළ යාම ය.
 - (5) එලදායිතාව ඉහළ යාම ය.
03. සියලු ම නිෂ්පාදන කටයුතු සඳහා යොදා ගනු ලබන සම්පත් එකිනෙකට පුරණ ආදේශක ව්‍යවහාර්, පහත සඳහන් කටර ප්‍රකාශයක් නිවැරදි වේ ද?
- (1) සියලු ම හාණ්ඩ්වල නිමැවුම ආවස්ථික පිරිවැයකින් තොර ව ඉහළ තැංවිය හැකි ය.
 - (2) නිෂ්පාදන හැකියා වතුය සරල රේඛාවක් වනු ඇත.
 - (3) විශේෂිකරණය සහ අනෙක්නා වශයෙන් එකිනෙකාට වාසි ගෙන දෙන වෙළඳාමක් හට ගැනීමට කිසිදු ඉඩක් නොමැත.
 - (4) කටර හේ නිෂ්පාදන කටයුත්තක් සම්බන්ධයෙන් කිසිදු රටකට හේ කිසිදු පුද්ගලයකුට හේ සාපේක්ෂ වාසියක් ඇති නොවේ.
 - (5) සම්පත් පිළිබඳ හිගකම මුළුමතින් ම පහව යනු ඇත.
04. පහත සඳහන් එවා ඇතුරෙන් සැක්ෂම ආර්ථික විද්‍යාත්මක මාත්‍කාවක් වනුයේ කටරක් ද?
- (1) පොලී අනුපාතිකයන් පොදුවේ ඉහළ යාම.
 - (2) උද්ධමන අනුපාතිකය පහළ වැටීම.
 - (3) ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ඉහළ යාම.
 - (4) ශ්‍රී ලංකාවේ විරුකියා අනුපාතිකය පහළ වැටීම.
 - (5) කිරීම් මිල ඉහළ යාම.
05. පහත සඳහන් දී ඇතුරෙන් නොමිල හාණ්ඩියක (a free £000) ලක්ෂණයක් වන්නේ කටරක් ද?
- (1) එබදු හාණ්ඩියක් සැපයීමේ දී ආවස්ථික පිරිවැයක් ඇති නොවීම.
 - (2) එබදු හාණ්ඩියක පරිහෝජනය සමාජයිය වශයෙන් හිතකර වේ යැයි සළකනු ලබන බැවින්, ඒවා සාමාන්‍යයෙන් රජය විසින් සැපයීම.
 - (3) එබදු හාණ්ඩියක පරිහෝජනය හේ නිෂ්පාදනය හේ බාහිරතා බිජින් නො කිරීම.
 - (4) එබදු හාණ්ඩියක සැපයුම පුරණ වශයෙන් අනමුළ වීම.
 - (5) එබදු හාණ්ඩියක නිෂ්පාදනය හිතවන එලදා නීතියට යටත් වීම.
06. නිදහස් වෙළඳපාල ආර්ථික පද්ධතියක මූලික අංශයක් වනුයේ,
- (1) ආණ්ඩුවේ මැදිහත්වීම ඉතා ඉහළ මට්ටමක තිබීම ය.
 - (2) සම්පත් පිළිබඳ පොදු හිමිකාරීන්වයයි.
 - (3) පොදුගලික දේපල කුමයයි.
 - (4) මධ්‍යගත සැලසුම් අධිකාරීන් විසින් වැටුප් සහ මිල තීරණය කිරීම ය.
 - (5) අවශ්‍ය කරන කුසලතා සහිත සේවකයන් බලධා ගැනීමේ දී සේවා පක්ෂය විසින් රාජ්‍ය ආයතනවලින් උපදෙස් ලබා ගැනීම ය.

07.

X නමැති භාණ්ඩය සඳහා ඇති වෙළඳපොල ඉල්ලුම ඉහත රුපසටහන පෙන්වුම් කරයි. එහි A ලක්ෂණයේ සිට B ලක්ෂණය කරා ගමන් කිරීමට බලපෑ ප්‍රධාන සාධකය වනුයේ,

- (1) Y නමැති ආදේශක භාණ්ඩයෙහි මිල ඉහළ යාම ය. (2) පාරිභෝගිකයන්ගේ ආදායමෙහි ඉහළ යාම ය.
 (3) පාරිභෝගිකයන්ගේ ආදායමෙහි පහළ යාම ය. (4) X භාණ්ඩයෙහි නිෂ්පාදන පිරිවැය අඩු වීම ය.
 (5) X භාණ්ඩයෙහි සැපයුම අඩු වීම ය.

08. කිසියම් භාණ්ඩයක සැපයුම් වකුය වමට විනැති කිරීමෙහි ලා බලපානුයේ, පහත සඳහන් කවර කරුණක් ද?

- (1) නිෂ්පාදන පිරිවැය ඉහළ යාම. (2) නිෂ්පාදන පිරිවැය පහළ යාම.
 (3) භාණ්ඩයෙහි මිල ඉහළ යාම. (4) භාණ්ඩයෙහි මිල පහළ යාම.
 (5) ඉල්ලුම අඩු වීම.

09. අනෙකුත් කරුණු තොවනස් ව තිබිය දී සහල් මිල අඩු වූ විට, සහල් සඳහා තමන් විසින් වැය කරනු ලැබූ මුළු වියදුම තොවනස් ව පැවැති බව, කිසියම් පාරිභෝගිකයෙක් නිරික්ෂණය කරයි. මෙම මිල වෙනස්වීම. සම්බන්ධයෙන් එළැඹිය හැකි නිවැරදි නිගමනය වනුයේ කවරක් ද?

- (1) මෙම පාරිභෝගිකයා සහල්, බාල භාණ්ඩයක් ලෙස සලකයි.
 (2) මිල වෙනස්වීමට සංවේදී ව සහල් සඳහා පාරිභෝගිකයාගේ ඉල්ලුම වැඩි වූයේ ය.
 (3) සහල් සඳහා පාරිභෝගිකයාගේ ඉල්ලුම පුරුණ මිල නමුතාවක් පෙන්වුම් කරයි.
 (4) සහල් සඳහා පාරිභෝගිකයාගේ ඉල්ලුම පුරුණ මිල අනමුතාවක් පෙන්වුම් කරයි.
 (5) සහල් සඳහා පාරිභෝගිකයාගේ ඉල්ලුම ඒකීය මිල නමුතාවක් පෙන්වුම් කරයි.

10. සංල අවම මිල ප්‍රතිපත්තියක් ක්‍රියාවට තැබීම නිසා

- (1) පාරිභෝගික අතිරික්තය සහ නිෂ්පාදන අතිරික්තය ඉහළ නගි.
 (2) පාරිභෝගික අතිරික්තය ඉහළ නගින අතර, නිෂ්පාදක අතිරික්තය පහළ බසී.
 (3) පාරිභෝගික අතිරික්තය සහ නිෂ්පාදක අතිරික්තය පහළ බසී.
 (4) පාරිභෝගික අතිරික්තය පහළ බසීන අතර, නිෂ්පාදක අතිරික්තය ඉහළ නගි.
 (5) පාරිභෝගික අතිරික්තයට හා නිෂ්පාදක අතිරික්තයට කිසිදු බලපෑමක් සිදු තොවේ.

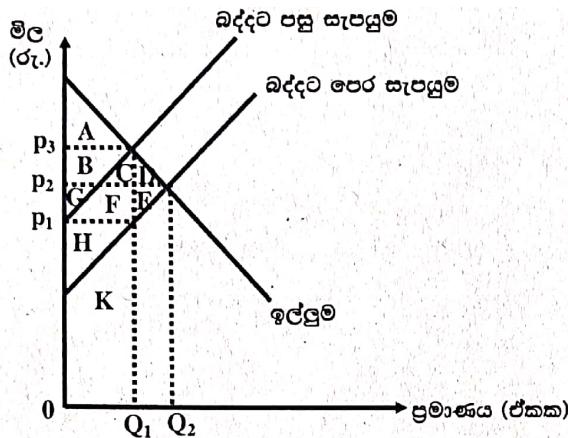
11. X භාණ්ඩය සඳහා ආදායම ඉල්ලුම නමුතාව සාණ අගයක් ද, X සහ Y යන භාණ්ඩ අතර හරඟ මිල ඉල්ලුම නමුතාව සාණ අගයක් ද වේ නම්, X භාණ්ඩය පිළිබඳ ව පහත සඳහන් කවරක් නිවැරදි වේ ද?

- (1) X සාමාන්‍ය භාණ්ඩයක් වන අතර, එය Y භාණ්ඩය සඳහා ආදේශකයක් ද වේ.
 (2) X සාමාන්‍ය භාණ්ඩයක් වන අතර, එය Y භාණ්ඩය සමග අනුපූරක සම්බන්ධයක් පෙන්වුම් කරයි.
 (3) X බාල භාණ්ඩයක් වන අතර, එය Y භාණ්ඩය සඳහා ආදේශකයක් ද වේ.
 (4) X බාල භාණ්ඩයක් වන අතර, එය Y භාණ්ඩය සමග අනුපූරක සම්බන්ධයක් පෙන්වුම් කරයි.
 (5) X සාමාන්‍ය භාණ්ඩයක් වන අතර, Y භාණ්ඩය බාල භාණ්ඩයක් වේ.

12. බේතල් කරන ලද පානිය ජලය සඳහා ඇති ඉල්ලුම, සාපේක්ෂ වශයෙන් මිල නමුත් වෙතියි සලකන්න. මෙම තත්ත්වය යටතේ බේතල් කරන ලද පානිය ජල සැපයුමෙහි වැඩි වීමක් සිදු වූවහොත්, පහත සඳහන් කවර ප්‍රතිච්චිතයක් හටගනු ලැබේ ද?

- (1) මුළු අයභාරය ඉහළ තංවලින් මිල පහළ බසී.
 (2) මුළු අයභාරය පහළ නෙළමින් මිල පහළ බසී.
 (3) බේතල් කරන ලද පානිය ජලයෙහි අධි සැපයුමක් හට ගනී.
 (4) බේතල් කරන ලද පානිය ජලය සඳහා අධි ඉල්ලුමක් හට ගනී.
 (5) මිලෙහි සාපේක්ෂ වශයෙන් පුළු අඩු වීමක් හට ගන්නා නමුදු, සමතුලිත ප්‍රමාණයෙහි වෙනසක් හට තොගනී.

13.

X භාණ්ඩය සඳහා ඇති වෙළඳපෙළ, ඉහත රුපසටහන නිරුපණය කරයි. X භාණ්ඩය මත විශේෂිත බද්ධක් පනවනු ලැබුවහෝත්, බද්ධව පසු පාරිභෝගික අතිරික්තය, තීජ්පාදක අතිරික්තය සහ අනිමුවුණු ගුහ සාධනය (deadweight loss) පෙන්වුම් කරනුයේ පහත දක්වෙන ක්වර කොටස්වලින් ද?

පාරිභෝගික අතිරික්තය

- (1) A
- (2) A
- (3) A + B
- (4) A + B + C + D
- (5) A + B + C + D

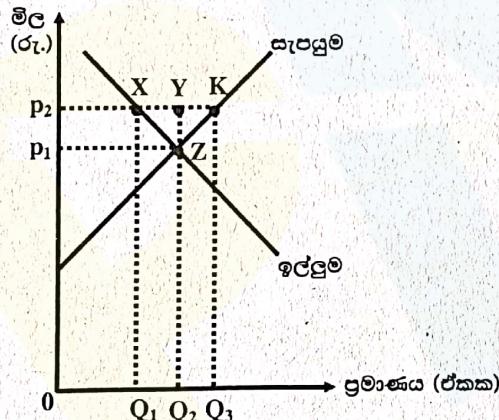
තීජ්පාදක අතිරික්තය

- G + F + E + H
- H
- G + F + E
- G + F + E + H
- H + F + C

අනිමුවුණු ගුහ සාධනය

- D + E
- D + E
- C + D
- D + E
- E

14. කෑමිකාර්මික භාණ්ඩයක් සඳහා ඇති වෙළඳපෙළක් පහත සඳහන් රුපසටහන පෙන්වුම් කරයි.

ආණ්ඩුව මෙම භාණ්ඩය සඳහා OP₂ ක් වූ අවම මිලක් හඳුන්වා දෙනු ලබන අතර, අවම මිල නිසා වෙළඳපෙළේ ඇතිවිය හැකි අතිරික්ත තොග, මුළුමනින් ම ආණ්ඩුව විසින් මිල දී ගනු ලැබේ යයි ද සලකන්න. මෙහි දී ගොවීන්ගේ මුළු අයෙහාරය වනුයේ,

- (1) OP₂KQ₃ කි.
- (2) OP₁ZQ₂ කි.
- (3) OP₂XQ₁ කි.
- (4) Q₁XYQ₂ කි.
- (5) P₁P₂ZY කි.

15. එකතු නිෂ්පාදන ආයතනයක්, X නමැති භාණ්ඩය නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා, ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන යෙදවුම් ප්‍රමාණයක් සමඟ විවෘත ප්‍රමාණයක් සේවා නියුක්ත කරයි. මෙහි දී මුළයට ගෙවනු ලබන දෙනික වැටුප ඉහළ තැගුණ හොත්, එම වැටුප් ඉහළ යාම ආයතනයේ නිෂ්පාදන පිරිවැය මත කෙලෙස බලපානු ලැබේ ද?

මුළු විවෘත පිරිවැය

- (1) අඩු වේ
- (2) අඩු වේ
- (3) වැඩි වේ
- (4) වැඩි වේ
- (5) වැඩි වේ

මුළු ස්ථාවර පිරිවැය

- වෙනස් නොවේ
- අඩු වේ
- අඩු වේ
- වෙනස් නොවේ
- වැඩි වේ

මුළු පිරිවැය

- අඩු වේ
- අඩු වේ
- වෙනස් නොවේ
- වැඩි වේ
- වැඩි වේ

16. පුරුණ තරගකාරී වෙළඳපොලක් තුළ කටයුතු කරන නිෂ්පාදන ආයතනයක, ආන්තික අයහාරය නිවැරදි වදුත්වෙනුයේ පහත සඳහන් කළර ප්‍රකාශනයකින් ද?
- එය ස්ථාවර අයයක් ගනී.
 - අලෙවි කළ නිමැවුම් ප්‍රමාණය වැඩිවෙත් ම එය ඉහළ නැහී.
 - අලෙවි කළ නිමැවුම් ප්‍රමාණය වැඩිවෙත් ම එය පහළ බැසි.
 - එය මුළු දී ඉහළ ගොස් පසුව පහළ බැසි.
 - එය මුළු දී පහළ බැස් පසුව ඉහළ නැහී.
17. ඒකාධිකාරී තරගය තමැති වෙළඳපොල ව්‍යුහයෙහි
- දක්නට ලැබෙනුයේ එක් නිෂ්පාදන ආයතනයක් පමණි.
 - දක්නට ලැබෙනුයේ ආයතන සුළු ප්‍රමාණයකි.
 - සමඟාතිය වූ හාන්චි නිෂ්පාදනය කරනු ලබන ආයතන විශාල සංඛ්‍යාවක් ඇත.
 - ප්‍රශේදනය වූ හාන්චි නිෂ්පාදනය කරනු ලබන ආයතන විශාල සංඛ්‍යාවක් ඇත.
 - ප්‍රවාරණය සිදු නොවේ.
18. දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය,
- දෙන ලද වර්ෂය තුළ ගනුදෙනු කරනු ලැබූ මුළු හාන්චි හා සේවා ප්‍රමාණයේ වටිනාකමට සමාන වේ.
 - දෙන ලද වර්ෂය තුළ මිල දී ගනු ලැබූ ව්‍යාපාරික කොටස් හෝ අලෙවි කරන ලද බැඳුම්කර හෝ වැනි මූල්‍ය ගනුදෙනුවලින් සමන්විත වේ.
 - ගණනය කිරීමේ දී, අතරමදී නිෂ්පාදන අදියරයන්හි දී මිල දී ගනු ලැබූ හාන්චි ද ඇතුළත් කෙරේ.
 - දෙන ලද වර්ෂය තුළ දේශීය වශයෙන් නිෂ්පාදනය කරනු ලැබූ, සියලු ම අවසාන හාන්චි හා සේවා සඳහා වැය කරන ලද මුළු වියදම්වල එකතුවට සමාන වේ.
 - දෙන ලද වර්ෂය තුළ නිෂ්පාදනය කරන ලද සියලු ම හාන්චි හා සේවාවලින් සමන්විත වේ.
19. ව්‍යාපාර ව්‍යුයක ප්‍රසාරණාත්මක අදියරේ දී සිදු වීමට බොහෝ සෙයින් ඉඩකඩ ඇත්තේ,
- මූර්ත දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ඉහළ යාම සහ සේවා විපුක්තිය අවු වීම ය.
 - මූර්ත දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ඉහළ යාම සහ විරුතියාව ඉහළ යාම ය.
 - මූර්ත දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය පහළ වැටීම සහ උද්ධමනය ඉහළ යාම ය.
 - පොලී අනුපාතික ඉහළ යාම සහ බිඳ වැටෙන ව්‍යාපාර සංඛ්‍යාව ඉහළ යාම ය.
 - උද්ධමනය ඉහළ යාම සහ සේවා නියුත්තිය පහළ යාම ය.
20. දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ගණනය කිරීමේ දී පහත සඳහන් දී අතුරෙන් එක් අයිතිමයක් හැර අන් සියල්ල ම බැහැර කෙරේ. එමෙහි බැහැර නොකෙරෙන අයිතිමය වනුයේ,
- අතරමදී හාන්චිවල වටිනාකම ය.
 - සලකා බලන වර්ෂය තුළ ඉදිකරන ලද සියලු ම නිවාසවල වටිනාකම ය.
 - පාවිචිචි කරන ලද හාන්චිවල වටිනාකම ය.
 - ශුද්ධ වශයෙන් මූල්‍යමය ස්වරුපයක් ගන්නා ගනුදෙනු ය.
 - ඇාන්ත්‍රිවෙන් ලබා දෙන සහනාධාර ය.
21. එක්තරා ආර්ථිකයක් සඳහා අදාළ සාර්ව ආර්ථික දත්ත පෙළක් පහත දක් වේ. (සියලු ම සංඛ්‍යා රුපියල් බේලියනවලිනි.)
ඇාන්ත්‍රිවෙන් මිල දී ගැනීම්	500
වැටුප් හා ගුම්කයින්ගේ වෙනත් අතිරේක ආදායම්	2 000
ක්ෂේපයවීම්	400
දළ ආයෝජනය	400
පෙළද්ගලික පරිශේෂනය	2 200
ශුද්ධ අපනයන	-50
ශුද්ධ වකු බදු	150
- වෙළඳපොල මිල යටතේ ඇත්තේ ඇත්තේ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ වටිනාකම,
- රුපියල් බේලියන 2 650 කි.
 - රුපියල් බේලියන 3 050 කි.
 - රුපියල් බේලියන 3 150 කි.
 - රුපියල් බේලියන 3 400 කි.
 - රුපියල් බේලියන 4 650 කි.

22. සමතුලිතතාවේ පවතින ආර්ථිකයක අපනයන රු. මිලියන 400 ක්ද, ආනයන රු. මිලියන 500 ක්ද, බදු රු. මිලියන 1 200 ක්ද, ආණ්ඩුවේ මිල දී ගැනීම් රු. මිලියන 1 500 ක්ද, ඉතුරුම් රු. මිලියන 1 000 ක්ද වේ යැයි සලකන්න. එම ආර්ථිකයේ ආයෝජන මට්ටම.

- (1) රු. මිලියන 700 කි. (2) රු. මිලියන 800 කි. (3) රු. මිලියන 1 000 කි.
 (4) රු. මිලියන 1 200 කි. (5) රු. මිලියන 1 300 කි.

23. සමාභාර ඉල්ලුමෙහි විගාලකම වැඩි වීම හටගනුයේ පහත සඳහන් කවරක් හේතුකොට ගෙන ද?

- (1) රුපියල් මිලියන 100 කින් බදු ඉහළ දුම්ම.
- (2) රුපියල් මිලියන 100 කින් බදු පහළ දුම්ම.
- (3) රුපියල් මිලියන 100 කින් ආණ්ඩුවේ මිල දී ගැනීම ඉහළ යැම.
- (4) රුපියල් මිලියන 100 කින් බදු ඉහළ දුම්මන් සමග ම ආණ්ඩුවේ මිල දී ගැනීම රු. මිලියන 100 කින් වැඩි කිරීම.
- (5) රුපියල් මිලියන 100 කින් බදු පහළ හෙළීමන් සමග ම ආණ්ඩුවේ මිල දී ගැනීම රුපියල් මිලියන 100 කින් වැඩි කිරීම.

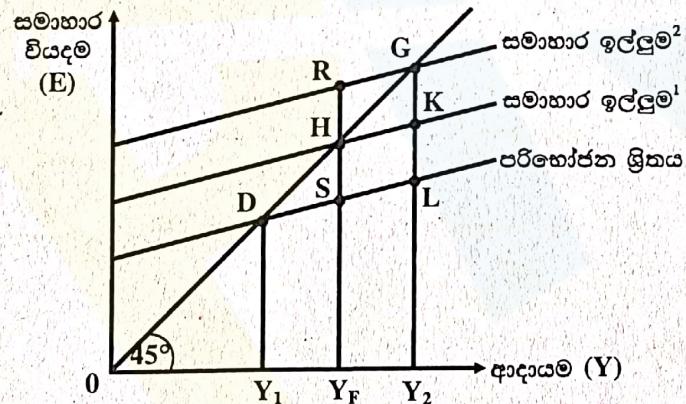
24. එක්තරා ආර්ථිකයක, ස්වායත්ත වියදම් රුපියල් මිලියන 100 කින් ඉහළ යන විට, මූරත දැන දේශීය නිෂ්පාදිතය රුපියල් මිලියන 500 කින් ඉහළ ගියේ නම්, එම ආර්ථිකයේ ආන්තික පරිහෝජන නැමියාව විය යුත්තේ,

- (1) 0.2 කි. (2) 0.4 කි. (3) 0.5 කි. (4) 0.8 කි. (5) 5.0 කි.

25. කිසියම් ආර්ථිකයක නාමික දැන ජාතික නිෂ්පාදිතය රුපියල් බිලියන 5 000 ක්ද, මූදල් සැපයුම රුපියල් බිලියන 1 000 ක්ද වූයේ නම්, එම ආර්ථිකයෙහි සංසරණ ප්‍රවේශය

- (1) 0.2 කි. (2) 0.5 කි. (3) 5 කි. (4) 4 000 කි. (5) 6 000 කි.

26. එක්තරා ආර්ථිකයක විවිධ සමාභාර ඉල්ලම් මට්ටම්වලට අනුරූප විවිධ සමතුලිත ආදායම මට්ටම්, පහත සඳහන් රුපසටහන පෙන්නුම් කරයි.

මෙම ආර්ථිකයෙහි පුරුණ දේවා නියුත්ති ආදායම මට්ටම Y_F වේ නම්, උද්ධමනාත්මක පරතරය නිරුපණය වන්නේ කවර දුර ප්‍රමාණයකින් ද?

- (1) SH (2) RH (3) LG (4) $Y_F R$ (5) $Y_2 G$

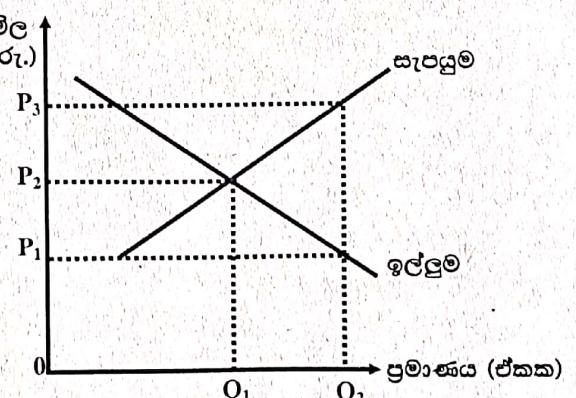
27. සංවිත අවශ්‍යතාව 20% ක් සහිත එක්තරා බැංකු පද්ධතියක් තුළ, රුපියල් මිලියන 100 ක අධි සංවිත පවති නම්, එම බැංකු පද්ධතියට මූදල් සැපයුම උපරිම වශයෙන් ප්‍රසාරණය කිරීමට හැකිවනුයේ,

- (1) රුපියල් මිලියන 20 කිනි. (2) රුපියල් මිලියන 100 කිනි. (3) රුපියල් මිලියන 300 කිනි.
 (4) රුපියල් මිලියන 500 කිනි. (5) රුපියල් මිලියන 750 කිනි.

28. ව්‍යවහාර මූදල් ලග තුළා ගැනීම සඳහා මහජනතාවගේ ඇති කැමැත්ත වැඩි වුවහොත්, එය බැංකු පද්ධතිය කෙරෙහි කෙබදු බලපෑමක් ඇති කරනු ලදී?

- (1) ද්‍රව්‍යීල වත්කම් ඉහළ නංවා ගැනීම සඳහා බැංකුවලට වැඩි හැකියාවක් ලැබේනු ඇත.
 (2) ඉපැයීමේ වත්කම් ඉහළ නංවා ගැනීම සඳහා බැංකුවලට ඇති හැකියාව වැඩිවනු ඇත.
 (3) බැංකු විසින් අයකරනු ලබන පොලී අනුපාතික පහළ දුම්මට බැංකුවලට ඇති හැකියාව අඩුවනු ඇත.

- (4) ජය සැපයුම ප්‍රසාරණය කිරීමට බැංකුවලට වැඩි හැකියාවක් ලැබෙනු ඇත.
- (5) ජය සැපයුම ප්‍රසාරණය කිරීමට බැංකුවලට ඇති හැකියාව අඩු වනු ඇත.
29. වාණිජ බැංකු පද්ධතිය සතු සංචිත ප්‍රමාණය රුපියල් බිලයන 100 ක් ද, තැන්පතු ප්‍රමාණය රුපියල් බිලයන 800 ක් ද, මහජනය සතු ව්‍යවහාර මුදල් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලයන 200 ක් ද වේයැයි සලකන්න. මෙම තත්ත්වය යටතේ මුදල් ගුණකය වනුයේ,
- (1) 0.30 කි. (2) 0.37 කි. (3) 2.70 කි. (4) 2.95 කි. (5) 3.33 කි.
30. මහ බැංකුව විසින් විවෘත වෙළඳපාලනී ආණ්ඩුවේ සුරකුම්පත් මිල දී ගනුලැබූව හොත්,
- (1) බැංකුවල සංචිත වැඩිවන අතර, පදනම් මුදල් ප්‍රමාණය ද වැඩි වේ.
- (2) බැංකුවල සංචිත අඩුවන අතර, පදනම් මුදල් ප්‍රමාණය ද අඩු වේ.
- (3) බැංකුවල සංචිත වැඩිවන අතර, පදනම් මුදල් ප්‍රමාණය අඩු වේ.
- (4) බැංකුවල සංචිත අඩුවන අතර, පදනම් මුදල් ප්‍රමාණය වැඩි වේ.
- (5) බැංකුවල සංචිත අඩුවන අතර, බැංකු සතු ව අධි සංචිත පටති නම් මුදල් සැපයුම වැඩිවනු ඇත.
31. වෙළඳපාල අසාර්ථකත්වයක් නිවැරදි කිරීම සඳහා ආණ්ඩුවේ මැදිහත්වීමට හේතුවක් වනුයේ පහත සඳහන් කවර කරුණක් ද?
- (1) බාල හාණ්ඩ (inferior goods) තිබීම. (2) පරිමාණානුකූල නොපිරීමැසුම හට ගැනීම.
- (3) නිෂ්පාදනයේ සහ පරිහෝජනයේ බාහිරතා හට ගැනීම. (4) සම්ජාතිය හාණ්ඩ තිබීම.
- (5) ප්‍රවාරණය සිදුවීම.
32. ගල් අගුරු බලාගාරයක් ඉදිකිරීම නිසා හට ගන්නා පොදුගලික හා බාහිර පිරිවැයන්, පොදුගලික හා බාහිර ප්‍රතිලාභ පහත සඳහන් වගුව පෙන්වුම් කරයි.
(සංඛ්‍යා රුපියල් බිලයනවලින්)	
පොදුගලික ප්‍රතිලාභ	180
පොදුගලික පිරිවැය	190
බාහිර ප්‍රතිලාභ	110
බාහිර පිරිවැය	140
- මෙම දත්තවලට අනුව, සමාජ පිරිවැය හා සමාජ ප්‍රතිලාභ අතර වෙනස වනුයේ,
- (1) රුපියල් බිලයන 120 කි. (2) රුපියල් බිලයන 50 කි. (3) රුපියල් බිලයන 40 කි.
- (4) රුපියල් බිලයන 10 කි. (5) රුපියල් බිලයන 30 කි.
33. නිදහස් වෙළඳපාල ආර්ථිකයක්, හිග සම්පත් ප්‍රයස්ත ලෙස බෙදා වෙන් කිරීමේ ලා අසාර්ථක වීමට බලපාන එක් හේතුවක් වනුයේ,
- (1) පොදු හාණ්ඩ මිලක් අය තො කොට ඒවා හාවිත කරන අයට ලබා දීම ය.
- (2) ධන බාහිරතා නිසා ඇතැම් හාණ්ඩවල අධි නිෂ්පාදනයක් සිදුවීම ය.
- (3) ධන බාහිරතා ඇති හාණ්ඩවල උග්‍ර නිෂ්පාදනයක් සිදුවීම ය.
- (4) සැම පුද්ගලයකුගේ ම ආදායම හා ධනය එක සමාන තො වීම ය.
- (5) තරගය පැවැතිම ය.
34. ගුහ සාධන හාණ්ඩයක් සඳහා වන වෙළඳපාල ඉල්ලුම් හා සැපයුම් වනු පහත සඳහන් රුපසටහනෙහි දක් වේ.
- මෙම හාණ්ඩයේ පරිහෝජනය $0Q_1$ සිට $0Q_2$ දක්වා ගුහ නැංවීම සඳහා ආණ්ඩුවට,
- (1) ඒකකයකට P_3P_2 ප්‍රමාණයක් වන ලෙස.
- බද්දක් නිෂ්පාදකයන්ගේ අය කළ හැකි ය.
- (2) ඒකකයකට P_3P_1 ප්‍රමාණයක් වන ලෙස
- සහනාධාරයක් නිෂ්පාදකයන්ට ලබා දිය හැකි ය.
- (3) $0P_3$ ක් වන සේ උපරිම මිලක් නියම කළ හැකි ය.
- (4) $0P_2$ ක් වන සේ අවම මිලක් නියම කළ හැකි ය.
- (5) $0P_1$ ක් වන සේ සහතික මිලක් ලබා දිය හැකි ය.

35. උගු පසුබැමකට (severe recession) මුහුණ පා සිටින ආර්ථිකයක, නිෂ්පාදනය උත්තේෂනය කිරීමේ ලා වඩාත් සඳල රාජු මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය වනුයේ.

- (1) ආණ්ඩුවේ වියදම් වැඩි කිරීම ය.
- (2) ආණ්ඩුවේ වියදම් අඩු කිරීම ය.
- (3) පොදුගලික ආදායම බුදු ඉහළ තැබීම ය.
- (4) මහ බැංකුව විසින් විවෘත වෙළඳපොලෙහි සුරක්ෂිත අලෙවිකිරීම ය.
- (5) මහ බැංකුව විසින් විවෘත වෙළඳපොලෙහි සුරක්ෂිත මිල දී ගැනීම ය.

36. X හා Y යන රටවල ආහාර ඒකකයක් හා රෙදි ඒකකයක් නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය කෙරෙන ගුම පැය සංඛ්‍යාවන් පහත වගුවේ දැක් වේ.

රට	ආහාර	රෙදි
X	පැය 20	පැය 50
Y	පැය 10	පැය 20

මෙම තොරතුරුවලට අනුව වඩාත් නිවැරදි ප්‍රකාශය වනුයේ කවරක් ද?

- (1) ආහාර සහ රෙදි යන හාණ්ඩ දෙක ම නිපදවීමෙහි ලා සාපේක්ෂ වාසි X රටට තිබේ.
- (2) ආහාර සහ රෙදි යන හාණ්ඩ දෙක ම නිපදවීමෙහි ලා සාපේක්ෂ වාසි Y රටට තිබේ.
- (3) ආහාර නිෂ්පාදනයෙහි ලා සාපේක්ෂ වාසිය X රටට ඇති අතර, රෙදි නිෂ්පාදනයෙහි ලා සාපේක්ෂ වාසිය Y රටට ඇති.
- (4) ආහාර නිෂ්පාදනයෙහි ලා සාපේක්ෂ වාසිය Y රටට ඇති අතර, රෙදි නිෂ්පාදනයෙහි ලා සාපේක්ෂ වාසිය X රටට ඇති.
- (5) කවර හාණ්ඩයක්වන් නිෂ්පාදනය කිරීමෙහි ලා සාපේක්ෂ වාසියක් කිසිදු රටක නො මැත.

37. කිසියම් රටක පහත දැක්වෙන කළුපින ගෙවුම් ගේ දත්ත සැලකිල්ලට ගන්න.

අයිතමය	වටිනාකම (රු. ඩිලියන)
හාණ්ඩ අපනයන	11 000
හාණ්ඩ ආනයන	13 000
ශුද්ධ සේවා	200
ශුද්ධ ආදායම	- 2 000
ශුද්ධ වර්තන සංක්‍රාම	-100

ගෙවුම් ගේ පැවතන ගිණුම පෙන්වුම් කරනුයේ,

- (1) රුපියල් ඩිලියන 4 100 ක හිගයකි.
- (2) රුපියල් ඩිලියන 3 900 ක හිගයකි.
- (3) රුපියල් ඩිලියන 120 ක හිගයකි.
- (4) රුපියල් ඩිලියන 2 188 ක අතිරික්තයකි.
- (5) රුපියල් ඩිලියන 120 ක අතිරික්තයකි.

38. කිසියම් රටක ගෙවුම් ගේ ලේඛනයේ හාණ්ඩ ගිණුමෙහි දන ගේ පැවතිනම්, ඉත් ගම් වනුයේ,

- (1) එම රටෙහි වෙළඳ අනුපාත ද්‍රැගය එට පෙර වර්ෂයට වඩා ඉහළ අගයක් ගෙන ඇති බව ය.
- (2) එම රට ආනයනය කරනු ලබන හාණ්ඩ ප්‍රමාණයට වඩා වැඩි හාණ්ඩ ප්‍රමාණයක්, අපනයනය කරනු ලබන බව ය.
- (3) වර්තන ගිණුමෙහි ප්‍රගතියක් හට ගෙන ඇති බව ය.
- (4) ආනයනය කරනු ලබන හාණ්ඩවල වටිනාකම, අපනයනය කරනු ලබන හාණ්ඩවල වටිනාකමට වඩා අඩු වී ඇති බව ය.
- (5) ආනයන මිල ගණන්වලට වඩා අපනයන මිල අපනයන මිල ගණන් ඉහළ ගොස් ඇති බව ය.

39. A නමැති රටට සැම හාණ්ඩයක් ම නිෂ්පාදනය කිරීමෙහි ලා නිරපේක්ෂ වාසි පවති නම්,

- (1) A රටට සැම හාණ්ඩයක් ම පිළිබඳ ව සාපේක්ෂ වාසි ද පවතින බැවින්, වෙළඳාමක් සිදු වීමට ඉඩක් නොමැත.
- (2) කිසි ම රටකට කිසිදු හාණ්ඩයක් පිළිබඳ ව සාපේක්ෂ වාසි නොමැති හෙයින් වෙළඳාමක් සිදු වීමට ඉඩක් නොමැත.
- (3) බොහෝ සෙයින් වෙළඳාමක් සිදු වීමට ඉඩක් පවතින අතර, වෙළඳාමට සහභාගි වන සියලු ම රටවල් එමගින් වාසි ලබා ගනු ඇති.
- (4) බොහෝ සෙයින් වෙළඳාමක් සිදු වීමට ඉඩක් පවතින අතර, එම නිසා A රටට වාසියක් ඇති නොවේ.
- (5) වෙළඳාමක් සිදු වීමට ඉඩක් පවතින අතර, වෙළඳාමෙන් වාසි ලැබෙනුයේ A රටට පමණි.

40. බොලරය හා රුපියල අතර නාමික විනිමය අනුපාතිකය $\$1 = \text{රු. } 110$ ක සිට $\$ 1 = \text{රු. } 135$ ක් දක්වා වෙනස් වූයේ නම්, එවිට

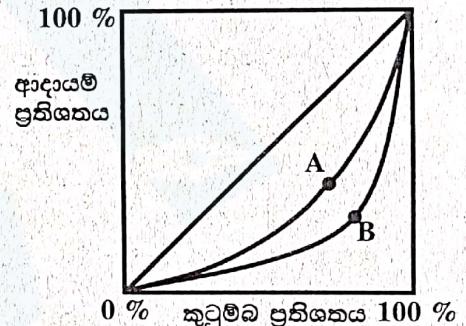
- (1) රුපියලේ අගය ඉහළ යන අතර, බොලරයේ අගය ක්ෂේය වේ.
- (2) ඇමෙරිකානුවන්ට ශ්‍රී ලංකාවේ භාණ්ඩවල මිල අඩු වන අතර, ශ්‍රී ලංකාවෙන් ඇමෙරිකාවට ආනයනය කෙරෙන ප්‍රමාණය වැඩිවනු ඇත.
- (3) ඇමෙරිකානුවන්ට ශ්‍රී ලංකාවේ භාණ්ඩවල මිල අධික වන අතර, ශ්‍රී ලංකාවෙන් ඇමෙරිකාවට ආනයනය කෙරෙන ප්‍රමාණය වැඩිවනු ඇත.
- (4) ඇමෙරිකානුවන්ට ශ්‍රී ලංකාවේ භාණ්ඩවල මිල අධික වන අතර, ශ්‍රී ලංකාවෙන් ඇමෙරිකාවට ආනයනය කෙරෙන ප්‍රමාණය පහළ වැටෙනු ඇත.
- (5) ඇමෙරිකානුවන්ට ශ්‍රී ලංකාවේ භාණ්ඩවල මිල අඩුවන අතර, ශ්‍රී ලංකාවෙන් ඇමෙරිකාවට ආනයනය කෙරෙන භාණ්ඩ ප්‍රමාණය පහළ වැටෙනු ඇත.

41. ගෙවුම් සේෂයේ හට ගන්නා තාවකාලික අසමතුලිතතාවන්ට මුදුණ දීම සඳහා නම් විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයක් යටතේ යොදා ගැනෙන ප්‍රාථමික යන්ත්‍රණය වනුයේ,

- (1) දැඩි විනිමය පාලන ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම ය.
- (2) අතිරික්ත ඇති රටවල සිට හියයන් ඇති රටවලට මුදල් ගලා යාම ය.
- (3) විනිමය අනුපාතිකය අවප්‍රමාණය කිරීම හෝ ප්‍රතිප්‍රමාණය කිරීම ය.
- (4) විනිමය අනුපාතිකය ක්ෂේයේමට හෝ අගය ඉහළ යාමට ඉඩ දීම ය.
- (5) දැඩි රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියක් ක්‍රියාත්මක කිරීම ය.

42. A සහ B යන රටවල් සඳහා වන ලේඛන්ස් වතු පහත රුපසටහනහේ දක් වේ. මෙම රුපසටහනට අනුව, පහත සඳහන් ප්‍රකාශ අනුරෙන් තිබුරදී ප්‍රකාශය වනුයේ කවරක් ද?

- (1) B රටට වඩා A රටෙහි, වඩාත් සාධාරණ වූ ආදායම් ව්‍යාප්තියක් පවතී.
- (2) A රටට වඩා B රටෙහි, වඩාත් සාධාරණ වූ ආදායම් ව්‍යාප්තියක් පවතී.
- (3) A රටෙහි ජීනි සංග්‍රහකය 1 ව සමාන වේ.
- (4) B රටෙහි ජීනි සංග්‍රහකය 1 ව සමාන වේ.
- (5) A රටෙහි ජීනි සංග්‍රහකය B රටට වඩා ඉහළ අගයක් ගනී.

43. නාමික විනිමය අනුපාතිකය යොදා ගනීමින් ඇමෙරිකානු එක්සත් ජනපද බොලරවලින් මතිනු ලබන ප්‍රති ශීර්ෂ දළඟාතික නිෂ්පාදිතය, ඉහළ ආදායම් රටවල් හා අඩු ආදායම් රටවල් අතර, ජීවන තත්ත්වයන්ගේ පවත්නා සාපේක්ෂ වෙනස්කම් පෙන්වුම් කිරීමේ ලා අසනුවුදායක මිනුමක් වනුයේ,

- (1) නාමික විනිමය අනුපාතිකයන් හා ක්‍රයාකෘති සාමාන්‍ය විනිමය අනුපාතිකයන් අතර පවත්නා වෙනස්කම් නිසා ය.
- (2) ජනගහන වර්ධන අනුපාතිකයන් අතර පවතින වෙනස්කම් නිසා ය.
- (3) මිල හා වැටුප් උද්ධීමන අනුපාතිකයන් අතර පවත්නා වෙනස්කම් නිසා ය.
- (4) ජාතික ආදායම් හා ආනයන අතර පවතින අනුපාතයන්ගේ වෙනස්කම් නිසා ය.
- (5) නාමික සංඝල විනිමය අනුපාතිකයන් අතර පවත්නා වෙනස්කම් නිසා ය.

44. රටක දිගු කාලීන ආර්ථික වෘද්ධිය ප්‍රවර්ධනය වනුයේ පහත සඳහන් සාධකයන්ගේ කවර සංයෝගනයක් හේතුකොට ගෙන ද?

ඉතුරුම් අනුපාතිකය	ආයෝජනය	පොලී අනුපාතික
(1) ඉහළ යාම	ඉහළ යාම	ඉහළ යාම
(2) ඉහළ යාම	ඉහළ යාම	පහළ යාම
(3) ඉහළ යාම	පහළ යාම	පහළ යාම
(4) පහළ යාම	පහළ යාම	පහළ යාම
(5) ඉහළ යාම	පහළ යාම	ඉහළ යාම

45. කිසියම් රටක ප්‍රජා විද්‍යාත්මක දත්ත කිහිපයක් පහත දක් වේ. (සියලු ම දත්ත මිලියනවලිනි.)
ජනගහනය	60
වැඩකළ හැකි වයසේ ජනගහනය	50
ශ්‍රම හමුදාවේ ප්‍රමාණය	30
සේවා තියුක්ත සංඛ්‍යාව	28
සේවා වියුක්ත සංඛ්‍යාව	2
- මෙම දත්තවලට අනුව ආර්ථිකයේ ඉම හමුදා සහභාගිත්ව අනුපාතිකය
- (1) 40% කි. (2) 56% කි. (3) 60 % කි. (4) 75% කි. (5) 93.3 % කි.
46. ආර්ථික වෘද්ධිය සාමාන්‍යයෙන් මතිනු ලබනුයේ පහත සඳහන් විව්‍යාසයක වාර්ෂික වෙනස්වීම් ඇපුරෙනි. එම විව්‍යාසය වනුයේ,
- (1) පාරිභෝගික මිල දිරුණකය (2) මූර්ත දළ ජාතික නිෂ්පාදිතය
 (3) නිෂ්පාදන කරමාන්ත අංශයේ නිමැවුම (4) පරිභෝගන වියදම
 (5) ආයෝජන අනුපාතිකය
47. ශ්‍රී ලංකාවේ යැපුම් අනුපාතය නිර්වචනය කෙරෙනුයේ,
- (1) වැඩිහිටි ජනගහනයට සාපේක්ෂ ව, ප්‍රමාණය වශයෙනි.
 (2) සේවා තියුක්ත ජනගහනයට සාපේක්ෂ ව, සේවා වියුක්ත ජනගහනයේ ප්‍රතිශතය වශයෙනි.
 (3) වැඩ තො කරන වයසේ ජනගහනයේ ප්‍රමාණය, වැඩ කරන වයසේ ජනගහනයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙනි.
 (4) වයස අවුරුදු 65 ට වඩා වැඩ ජනගහන ප්‍රතිශතය වශයෙනි.
 (5) අවුරුදු 15 ට අඩු හා අවුරුදු 64 ට වැඩ ජනගහන ප්‍රතිශතය වශයෙනි.
48. මානව සංවර්ධන දිරුණකයෙහි සංරචනයක් වනුයේ,
- (1) වසර 12 ක පාසල් අධ්‍යාපනය සම්පූර්ණ කළ ජනගහන ප්‍රතිශතයකි.
 (2) දෙදීනික ප්‍රෝටේන පරිභෝගනයේ මධ්‍යන අගයයි.
 (3) උපනේ දී ආයු අපේක්ෂාවයි.
 (4) වැඩිහිටි සාක්ෂරතාවයි.
 (5) ජනගහනයෙන් 1 000 ට සිටින වෙදුවරු සංඛ්‍යාවයි.
49. BRICS රටවල් ලෙස ගැනෙනුයේ,
- (1) බංග්ලාදේශය, රුසියාව, ඉන්දියාව, වීනය හා දකුණු කොරියාවයි.
 (2) බ්‍රසිලය, රුසියාව, ඉන්දියාව, වීනය හැළ දකුණු කොරියාවයි.
 (3) බංග්ලාදේශය, රුසියාව, ඉන්දියාව, වීනය සහ සිංගප්පූරුවයි.
 (4) බ්‍රසිලය, රුසියාව, ඉන්දියාව, වීනය සහ දකුණු අම්බාවයි.
 (5) බ්‍රසිලය, රුසියාව, ඉන්දුනීසියාව, වීනය සහ දකුණු කොරියාවයි.
50. වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකාවේ ඉහළ ම දරිද්‍රා දිරුණක අගය පෙන්වුම් කරන පළාත වනුයේ,
- (1) උතුරු පළාත ය. (2) නැගෙනහිර පළාත ය.
 (3) වයඹ පළාත ය. (4) උග්‍ර පළාත ය.
 (5) සබරගමු පළාත ය.

*** ***

අධ්‍යයන පොදු සහතික පත්‍ර (උසස් පෙළ) විභාගය, 2012 අගෝස්තු
General Certificate of Education (Adv. Level) Examination, August 2012
ආර්ථික විද්‍යාව II / පැය තුනකී
Economics II / Three hours

ලිපදෙස් :

- ❖ "අ" උප කොටසෙන් අවම වගයෙන් ප්‍රශ්න දෙකක් ද "ආ" උප කොටසෙන් අවම වගයෙන් ප්‍රශ්න දෙකක් ද තෝරා ගෙන ප්‍රශ්න පහකට පමණක් පිළිතුරු සපයන්න.

"අ" උප කොටස

(මෙම කොටසෙන් අවම වගයෙන් ප්‍රශ්න දෙකක් තෝරා ගන්න.)

01. (i) ආර්ථික සම්පත් ඔබ නිර්වචනය කරන්නේ කෙසේ ද? ඔබ ඒවා වර්ගීකරණය කරනු ලබන්නේ කෙසේ ද?
(ක්‍රේඛු 04 දී.)
- (ii) ව්‍යවසායකයාගේ ප්‍රධාන කාර්යයන් කවරේ ද?
(ක්‍රේඛු 04 දී.)
- (iii) නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව (productive efficiency) සහ සම්පත් බෙදා වෙන්කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව (allocative efficiency) අතර වෙනස පෙන්වා දෙන්න.
(ක්‍රේඛු 04 දී.)
- (iv) ආච්‍යාලික පිරිවැය සංකල්පය පැහැදිලි කොට, හිග සම්පත්වල විකල්ප හාවිත අතර තෝරීමේ ප්‍රශ්නයට, එය සම්බන්ධ වන්නේ කෙසේ ද සි විස්තර කරන්න.
(ක්‍රේඛු 04 දී.)
- (v) විධානගත ආර්ථිකයක් (command economy) සහ වෙළඳපොල ආර්ථිකයක් අතර දක්නට ලැබෙන වෙනස්කම් සඳහන් කරන්න.
(ක්‍රේඛු 04 දී.)
02. (i) "ඉල්ලුම් නීතිය" පැහැදිලි කරන්න. ඉල්ලුම් ව්‍යුහයක් පහළට බැඳුම් වන්නේ ඇයි?
(ක්‍රේඛු 04 දී.)
- (ii) එක්තරා හාණ්ඩා ඇති වෙළඳපොල ඉල්ලුම් හා සැපයුම් ලිඛිත පහත සඳහන් සම්කරණවලින් විස්තර කෙරෙන බව සලකන්න.
- $$Q_d = 50 - 5P$$
- $$Q_s = -10 + 5P$$
- මෙම සම්කරණ විසදා, සමතුලිත මිල හා ප්‍රමාණය නිර්ණය කරන්න.
(ක්‍රේඛු 04 දී.)
- (iii) සමතුලිත මිලේ ද ඉල්ලුමේ මිල නම්වතාව ගණනය කරන්න.
(ක්‍රේඛු 02 දී.)
- (iv) මෙම වෙළඳපොල තුළ සිටින නිෂ්පාදනයන්ට, එකකයකට R. 8 ක් බැඳින් වූ සහතික මිලක් ලබා දීමට රුප දන් තීරණය කොට නිබේ යයි සලකන්න. මෙම මිල ආධාරක ප්‍රතිපත්තිය වෙනුවෙන් රුපට දුරීමට සිදුවන මූල පිරිවැය කොපමණ වේ ද?
(ක්‍රේඛු 04 දී.)
- (v) සහතික මිල හඳුන්වා දුන් පසුව, පාරිභෝගික අතිරික්තයෙහි සහ නිෂ්පාදක අතිරික්තයෙහි ප්‍රමාණය ඇස්තමේන්තු කරන්න.
(ක්‍රේඛු 06 දී.)
03. (i) කෙටි කාලීන නිෂ්පාදන ලිඛිත යන්නෙන් අදහස් වන්නේ කුමක් ද?
(ක්‍රේඛු 02 දී.)
- (ii) "හිතවත් එලදා නීතිය" යනු කුමක් ද? කෙටි කාලීන පිරිවැය ව්‍යුහවල හැඩා පිළිබඳ ව ඉන් කවරක් ගමා වනුයේ ද?
(ක්‍රේඛු 04 දී.)
- (iii) ගණකාධිකරණ පිරිවැය සහ ආර්ථික පිරිවැය යන සංකල්ප එකිනෙකින් වෙනස් වන්නේ කෙසේ ද?
(ක්‍රේඛු 04 දී.)
- (iv) මිල සකසන්නා (Price maker) සහ මිල ගනුවා (Price taker) යන සංකල්පවලින් කවරක් අදහස් වේ ද?
(ක්‍රේඛු 04 දී.)
- (v) කතිපාදාධිකාරය, ඒකාධිකාර තරගයෙන් වෙනස් ව සැලකනුයේ කවර කරුණු නිසා ද?
(ක්‍රේඛු 06 දී.)
04. (i) කුටුම්බ සහ ආයතන අතර හාණ්ඩි; සේවා සහ නිෂ්පාදන සාධක, ගලා යන ආකාරය දැක්වෙන ව්‍යුහ ප්‍රවාහ සටහනක් අදින්න. මූල්‍ය ප්‍රවාහයන් ද එම සටහනෙහි දක්වන්න. එක් එක් ප්‍රවාහය යොමු වන දියාව ද පෙන්වුම් කරන්න.
(ක්‍රේඛු 04 දී.)
- (ii) ආර්ථිකයක මූල නිමැවුම අවශ්‍යයෙන් ම එහි මූල ආදායමට සමාන වන්නේ කෙසේ ද සි පැහැදිලි කරන්න.
(ක්‍රේඛු 02 දී.)
- (iii) ඇතැම් එලදායී ආර්ථික කටයුතු මිනුම් තො කරන්නේත්, එබැවින් ම ඒවා දළ දේශීය නිෂ්පාදනයට අනුළත් තො කරන්නේත් ඇයි? රටක මූල නිමැවුම ඇස්තමේන්තු කිරීමේ ද මෙය බරපතල ප්‍රශ්නයක් තොවේ ද? පිළිතුරු පැහැදිලි කරන්න.
(ක්‍රේඛු 04 දී.)

- (iv) පහත සඳහන් දී ඇතුරෙන් මෙම වර්ෂයේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය තුළට ඇතුළත් කෙරෙනුයේ කවරක් ද? ඔබේ පිළිතුර එක් එක් කරුණක් සම්බන්ධයෙන් පැහැදිලි කරන්න.
- (ආ) සමාගමක් විසින් නිකුත් කරන ලද බැඳුම්කර සඳහා ලැබුණු පොලිය
- (ඇ) විශාලික රාජ්‍ය සේවකයකට ලැබුණු විශාල වැටුප
- (ඈ) රක්ෂණ ඔප්පුවක් මිල දී ගැනීම.
- (ඉ) මූල්‍ය සමාගමක කොටස් 100 ක් මිල දී ගැනීම.
- (ඉ) තිව්‍යක් කුලියට දීමෙන් උපයා ගත් බදු කුලිය
- (v) එක්තරා කළුපිත ආර්ථිකයක් සඳහා දී ඇති පහත සඳහන් දත්ත සැලකිල්ලට ගන්න.
- (සංඛ්‍යා රුපියල් බිජියනවලිනි.)

(ලක්ෂණ 05 දී.)

අයිතමය	වටිනාකම	අයිතමය	වටිනාකම
වැටුප්, වේනත සහ අනිකුත් ඉමික ආදායම්	225	ගුද්ධ අපනයන	11
වතු බදු	25	ක්ෂේයවීම්	40
පොලී ආදායම්	55	සහනාධාර	20
නො බෙදු සමාගමික ලාභ	72	සමාගමික ආදායම් බදු	18
දේපොල ආදායම්	34	ලාභාංශ	16
සේවය රැකියා තියුක්තිකයන්ගේ ආදායම්	80	විදේශ ගුද්ධ සාධක ආදායම්	5

ඉහත සඳහන් දත්ත උපයෝගී කර ගතිමින් වෙළඳපොල මිල යටතේ දළ ජාතික නිෂ්පාදිතය ගණනය කරන්න.

(ලක්ෂණ 05 දී.)

05. (i) සමතුලිත ජාතික ආදායම් මට්ටම යන්නෙන් කවරක් අදහස් වේ දී ඇ පැහැදිලි කරන්න. ආදායම් මට්ටමේ සමතුලිතය භට ගැනීමට අවශ්‍ය කරන කොන්දේශී කවරේ ද?
- (ලක්ෂණ 06 දී.)
- (ii) ඉතිරිකිරීම් 'කාන්දුවීමක' (Leakage) වශයෙන් සලකනු ලබන්නේ ඇයි?
- (ලක්ෂණ 02 දී.)
- (iii) බදු අය කිරීමක් නොමැති එක්තරා ආර්ථිකයක, පරිහෝජන වියදම් ලේඛනය පහත දක් වේ. (සියලු ම දත්ත රුපියල් බිජියනවලිනි.)

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය (Y)	පරිහෝජනය (C)	දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය (Y)	පරිහෝජනය (C)
100	120	400	360
200	200	500	440
300	280	600	520

මෙම පරිහෝජන ලේඛනය ප්‍රස්ථාරයකට නගන්න. එම දත්ත ඇතුළු පරිහෝජන හ්‍රිතයට අදාළ සම්කරණය වුළුත්පත්ත්ත කරන්න.

(ලක්ෂණ 06 දී.)

- (iv) දත්ත, රුපියල් බදු තුමයක් හැඳුන්වා දී දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ සැම මට්ටමක දී ම රුපියල් බිජියන 20 ක් බදු වශයෙන් එකතු කර ගනු ලැබේ යයි සලකන්න. එහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් ඇති වන අප්‍රති පරිහෝජන ලේඛනය ප්‍රස්ථාර සටහනෙහි දක්වන්න. එයට අනුරූප සම්කරණය ද වුළුත්පත්ත්ත කරන්න.

(ලක්ෂණ 06 දී.)

"ආ" උප කොටස

(මෙම කොටසෙන් ද අවම වශයෙන් ප්‍රශ්න දෙකක් තෝරා ගන්න.)

06. (i) මිනිසුන් මූදල් ඉල්පුම් කිරීමට යොමු කෙරෙන ප්‍රධාන හේතු කවරේ ද?
- (ලක්ෂණ 03 දී.)
- (ii) ආසන්න මූදල් යනු කවරක් ද? M₄මූල්‍ය සමාභාරය තුළ ඇතුළත් ආසන්න මූදල් සංරච්චක කවරේ ද?
- (ලක්ෂණ 05 දී.)
- (iii) බැංකු පද්ධතිය තුළ එක්තරා වාණිජ බැංකුවක් සතුව, රුපියල් බිජියන 200 ක යල්ලි සංචිතයක් ද, රුපියල් බිජියන 800 ක මෙය ද, රුපියල් බිජියන 1 000 ක තැන්පතු ද පවතී.
- (ආ) මෙම තොරතුරු ඇතුළත් බැංකුවේ ගෙෂ පත්‍රය යක්‍යන්න.
- (ඇ) බැංකුව විසින් පවත්වා ගෙන යනු ලබන සංචිත අවශ්‍යතාව 12% ක් වේ නම්, එම බැංකුවට ලබා දිය හැකි විගාලතම මෙය මූදල් ප්‍රමාණය කොපම් ද?

(ලක්ෂණ 02 දී.)

(ලක්ෂණ 02 දී.)

- (iv) මුදල් සැපයුමේ හට ගන්නා සැබෑ ප්‍රසාරණය, බැංකු තැන්පතු ප්‍රසාරණ සංග්‍රහකයෙන් දක්වෙන ප්‍රමාණයට වඩා වෙනස් වීමට බලපාන සාධක කවරේ ද? (කොනු 04 ද.)
- (v) මුදල් සැපයුමේ සංකෝචනයක් ඇති කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් විවට වෙළෙඳපාල කටයුතු යොදා ගනු ලබන්නේ කෙසේ දේ පැහැදිලි කරන්න. (කොනු 04 ද.)
07. (i) පහත දක්වෙන භාණ්ඩ හා සේවාවන් නිර්වචනය කොට ඒවාට උදාහරණය බැඟින් සපයන්න.
- (අ) ගෝලීය පොදු භාණ්ඩ
- (ආ) පොදු සම්පත්
- (ඇ) අරධ පොදු භාණ්ඩ (කොනු 06 ද.)
- (ii) ව්‍යවස්ථාපිත බදු ආපාතය සහ ආර්ථික බදු ආපාතය අතර වෙනස දක්වන්න. (කොනු 04 ද.)
- (iii) බදු ක්‍රමයේ මධ්‍යස්ථාවය (neutrality) යන්නෙන් අදහස් වන්නේ කුමක් ද? (කොනු 02 ද.)
- (iv) අයවැය ලේඛනයේ 'ප්‍රාථමික හිගය' සහ 'ඉද්ධ මූල්‍ය හිගය' යන සංකල්ප අතර වෙනස පැහැදිලි කරන්න. (කොනු 04 ද.)
- (v) ශ්‍රී ලංකා රජයේ බදු තො වන ප්‍රධාන අයහාර මූලාශ්‍ර සඳහන් කරන්න. (කොනු 04 ද.)
08. (i) සාමේශ්‍ය වාසි හට ගන්නා මූලාශ්‍ර කවරේ ද?
- (ii) ගෙවුම් ගේෂ ලේඛනයක ඇතුළත් වන ප්‍රධාන ගිණුම් සහ අයිතමයන් කවරේ ද?
- (iii) රටක වෙළඳ අනුපාතය සහ වෙළඳ ගේෂය අතර වෙනස දක්වන්න. (කොනු 04 ද.)
- (iv) ජාත්‍යන්තර වෙළඳාම් ක්ෂේත්‍රය තුළ ලෝක වෙළඳ සංවිධානයේ (WTO) කාර්යභාරය කවරක් වේ ද? (කොනු 04 ද.)
- (v) පාලිත නම්‍ය (managed float) විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයක් යන්නෙන් අදහස් වන්නේ කුමක් දේ විස්තර කරන්න. (කොනු 04 ද.)
09. (i) 'ආර්ථික වෘද්ධි අනුපාතිකය' සහ 'ආර්ථික වෘද්ධිය' යන සංකල්ප අතර වෙනස පැහැදිලි කරන්න. (කොනු 04 ද.)
- (ii) ආර්ථික වෘද්ධියට දායක වන ප්‍රධාන මූලාශ්‍ර කවරේ ද?
- (iii) සංවර්ධනය පිළිබඳ දරුණුකයක් වශයෙන් මානව සංවර්ධන දරුණුකයේ අඩුපාඩු කවරේ ද? (කොනු 04 ද.)
- (iv) ශ්‍රී ලංකාවේ බහුමාන දිරිදානාව පිළිබඳ මැත කාලීන උපනති පරික්ෂා කරන්න. (කොනු 04 ද.)
- (v) ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාදේශීය ආර්ථික විෂමතා අඩු කිරීම සඳහා රජය විසින් මැත දී ගනු ලැබ ඇති ක්‍රියාමාර්ග සඳහන් කරන්න. (කොනු 04 ද.)
10. (i) ලෝකයේ ප්‍රධාන කාර්මික රටවල් මූලුණ පා සිවින මන්දගාමී ආර්ථික වෘද්ධිය හා ආර්ථික පසුබැඳීම් (ප්‍රතිගමනයන්) ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකය මත කෙබඳ බලපැමක් ඇති කෙරේ ද? (කොනු 05 ද.)
- (ii) 'ශ්‍රී ලංකාවේ රජය සතු ව්‍යාපාරික ව්‍යවසායන්ගේ (state owned business enterprises) කාර්ය සාධනය දිගින් දිගටම අයහාපත් වෙමින් පවතී.' මෙම ව්‍යවසායන්ගේ දක්නට ලැබෙන ප්‍රධාන උග්‍රනතා කවරේ දේ සඳහන් කරන්න. (කොනු 05 ද.)
- (iii) 1977 - 2004 කාලය තුළ ක්‍රියාත්මක කළ ප්‍රතිපත්ති සමග සැයැදිමේ දී, ශ්‍රී ලංකාවේ වර්තමාන සංවර්ධන ප්‍රතිපත්තියේ කැපී පෙනෙන ලක්ෂණ කවරේ ද?
- (iv) 'දිවි නැගුම' වැඩසටහනෙහි ප්‍රධාන ලක්ෂණ සැකෙවින් විස්තර කරන්න.

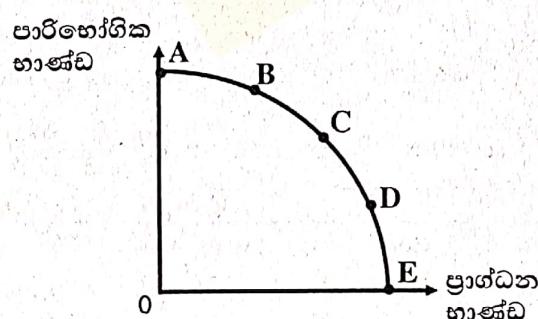
*** ***

01.	①	②	③	☒	⑤	26.	①	☒	③	④	⑤
02.	①	②	☒	④	⑤	27.	①	②	③	☒	⑤
03.	①	☒	③	④	⑤	28.	①	②	③	④	☒
04.	①	②	③	④	☒	29.	①	②	③	④	☒
05.	☒	②	③	④	⑤	30.	☒	②	③	④	⑤
06.	①	②	☒	④	⑤	31.	①	②	☒	④	⑤
07.	①	②	③	☒	⑤	32.	①	②	☒	④	⑤
08.	☒	②	③	④	⑤	33.	①	②	☒	④	⑤
09.	①	②	③	④	☒	34.	①	☒	③	④	⑤
10.	①	②	③	☒	⑤	35.	☒	②	③	④	⑤
11.	①	②	③	☒	⑤	36.	①	②	☒	④	⑤
12.	☒	②	③	④	⑤	37.	①	☒	③	④	⑤
13.	①	☒	③	④	⑤	38.	①	②	③	☒	⑤
14.	☒	②	③	④	⑤	39.	①	②	☒	④	⑤
15.	①	②	③	☒	⑤	40.	①	☒	③	④	⑤
16.	☒	②	③	④	⑤	41.	①	②	③	☒	⑤
17.	①	②	③	☒	⑤	42.	☒	②	③	④	⑤
18.	①	②	③	☒	⑤	43.	☒	②	③	④	⑤
19.	☒	②	③	④	⑤	44.	①	☒	③	④	⑤
20.	①	☒	③	④	⑤	45.	①	②	☒	④	⑤
21.	☒	②	③	④	⑤	46.	①	☒	③	④	⑤
22.	①	☒	③	④	⑤	47.	①	②	☒	④	⑤
23.	①	②	③	④	☒	48.	①	②	☒	④	⑤
24.	①	②	③	☒	⑤	49.	①	②	③	☒	⑤
25.	①	②	☒	④	⑤	50.	①	☒	③	☒	⑤

*** ***

"ඇ" උප කොටස

01. (i) 'ආර්ථික සම්පත්' ලෙස නිරවතනය වන්නේ, සමාජයේ අසිමිත ව්‍යවමනාවන්ට සාපේක්ෂව සම්පත් සැපයුම සීමා සහිත හෝ හිගකමක් හෝ ඇති නිෂ්පාදන සාධක වේ.
- * හිගකම ආර්ථික සම්පත්වල මූලික ලක්ෂණය වන බැවින්, ආර්ථික සම්පත් උපයෝගනය කිරීමේ දී ආචර්ජික පිරිවැයක් හටගනී.
 - * ආර්ථික සම්පත් වර්ගීකරණය :- භූමිය, ප්‍රාග්ධනය
 ගුම්ය, ව්‍යවසායකත්වය
- තැනහොත්, ආර්ථික සම්පත් පහත සඳහන් ආකාරයට ද වර්ගීකරණය කළ හැකි වේ.
- * දේපාල සම්පත් → ස්වභාවික සම්පත් සහ ප්‍රාග්ධනය
 - * මානව සම්පත් → ගුම්ය හා ව්‍යවසායකත්වය
- (ii) ව්‍යවසායකයාගේ ප්‍රධාන කාර්ය හාරය වන්නේ,
- * නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සංවිධානය කිරීම.
 - එනම් හාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් හෝ නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා භූමිය, ගුම්ය, ප්‍රාග්ධනය වැනි නිෂ්පාදන සාධක මිශ්‍ර කරමින් නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සංවිධානය කිරීම ය.
 - * ව්‍යාපාරික ප්‍රතිපත්තිය පිළිබඳ මූලික තීරණ ගැනීම.
 - එනම් ව්‍යාපාරය පිළිබඳ එදිනෙදා ගනු ලබන තීරණ නොව, ව්‍යාපාරයෙහි මූලික ගමන් මග පිළිබඳව ගනු ලබන ප්‍රතිපත්තිමය තීරණයන් ය.
 - * නව්‍යතා හඳුන්වා දීම.
 - එනම් අලුත් නිෂ්පාදන ඕල්පනා කුම්ප කුම, නව නිෂ්පාදන, නව ව්‍යාපාර ස්වරුපයන් වාණිජ පදනමකින් හඳුන්වා දීමයි.
 - * අවදානම් දීම්.
 - එනම් තම නව නිෂ්පාදන වෙළඳපාලෙහි කෙලෙස අලෙවි වේ ද යන අවදානමට මුහුණ දීමට සිදුවීමයි.
- (iii) නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව යනුවෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ, අවම නිෂ්පාදන පිරිවැයක් යටතේ අදාළ හාණ්ඩ හා සේවා සංයෝගනය නිෂ්පාදනය කිරීමයි. එනම් දෙන ලද යෙදුවුම් ප්‍රමාණයකින් උපරිම නිමැවුමක් ලබා ගැනීම හෝ දෙන ලද නිමැවුමක් අවම යෙදුවුම් ප්‍රමාණයකින් නිපදවීම නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාවය ලෙස අදහස් කෙරේ.
- නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව සඳහා පූර්ණ සේවා නියුක්තිය සහ පූර්ණ නිෂ්පාදනය අවශ්‍ය කෙරෙන බැවින්, එම තත්ත්වය යටතේ ආර්ථිකය සැමවිට ම නිෂ්පාදන හැකියා වකුය මත ලක්ෂණයක කටයුතු කරනු ලැබේ.
- එනම් ආර්ථිකයකට වෙනත් හාණ්ඩයක නිෂ්පාදනය අඩු නොකාර කිසියම් හාණ්ඩයක නිෂ්පාදනය වැඩි කළ නොහැකි තත්ත්වයක් පවතීනම් එහි දී නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව හටගනී. මෙයින් හැගවෙන්නේ ආර්ථිකය නිෂ්පාදන හැකියා වකුය මත පිහිටන බවයි.

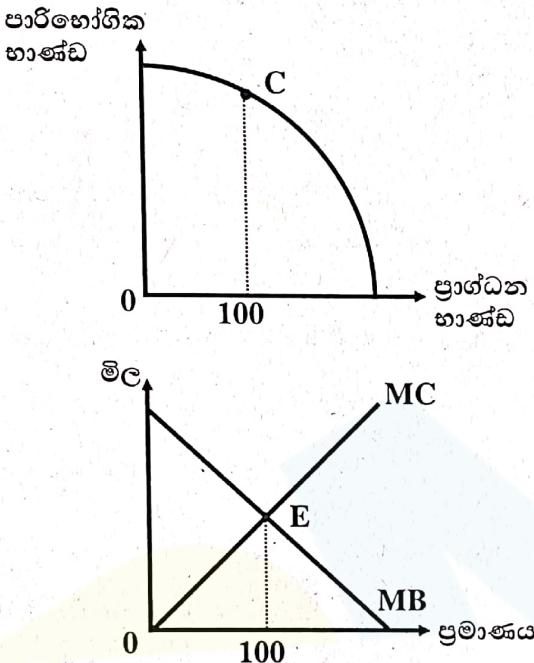
- * ABCD → විකල්ප නිෂ්පාදන අවස්ථා
- * පූර්ණ සේවා නියුක්තිය
- * පූර්ණ නිෂ්පාදනය

සම්පත් බෙදා වෙන්කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව යනුවෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ සමාජයට වඩාත් අවශ්‍ය කරන හාණ්ඩ සහ සේවා සංයෝගනය නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා ආර්ථිකයේ හිග සම්පත් බෙදා වෙන් කළ යුතු බවයි.

මෙයින් හැඟවෙන්නේ, ආර්ථිකය නිෂ්පාදන හැකියා වකුය මත ප්‍රයස්ථ ලක්ෂණයක කටයුතු කරන බවයි. මෙම ප්‍රයස්ථ තත්ත්වය ප්‍රගාහීන වන්නේ, එක් එක් හාන්චය නිෂ්පාදනය කිරීමේ අන්තික පිරිවැය, එම හාන්චයේ මිලට සමාන විට දිය.

එනම්, $MC = P$

සම්පත් බෙදා වෙන්කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාවය යනු සමාජයට වධාන් අවශ්‍ය කරන හාන්ච හා සේවා නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා හිග සම්පත් යොදා ගැනීමයි. මෙම තත්ත්වය යටතේ ආර්ථිකය, නිෂ්පාදන හැකියා වකුය මත ප්‍රයස්ථ ලක්ෂණයක කටයුතු කරන අතර, එහි දී සැම හාන්චයක ම ආන්තික පිරිවැය, ආන්තික, ප්‍රතිලාභවලට සමාන වනු ඇත.

* සම්පත් බෙදා වෙන්කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව

* C ප්‍රයස්ථ ලක්ෂණය

* $MC = P$

- (iv) *
- * ආවස්ථීක පිරිවැය යනු - නිෂ්පාදනය හෝ පරිහැර්නය පිළිබඳ විකල්ප හමුවේ කිසියම් තේරීමක් කරන විට, ඒ වෙනුවෙන් කැප කිරීමට සිදුවන රේග හොඳ ම විකල්පයේ වටිනාකමයි.
 - * ආවස්ථීක පිරිවැය ආන්තික සංකල්පයක් වන අතර, තේරීමක් කිරීමේ දී කැප කරන ලද හොඳ ම විකල්පයේ වටිනාකම කුමක් දැයි කිව හැක්කේ තේරීම කරනු ලබන පුද්ගලයාට පමණි.
 - * ආවස්ථීක පිරිවැය මතිනුයේ මූල්‍ය ඒකකවලින් නොව, ද්‍රව්‍යමය ඒකකවලිනි. එය මුදල පිරිවැයයෙන් වෙනස් වූ මූර්ත ආවස්ථීක පිරිවැයකි.
 - * සාමාන්‍යයෙන් ආවස්ථීක පිරිවැය දන අගයක් ගති. කිසියම් හාන්චයක් වැඩියෙන් නිපදවීම සඳහා තවත් හාන්චයක නිෂ්පාදනය අඩු කළ යුතු වේ. එහත් ආවස්ථීක පිරිවැය ඉනා වන විශේෂ අවස්ථා ද දක්නට ලැබේ. නිදුස්න් ලෙස ආර්ථිකයේ සේවා වියුක්ති තත්ත්වයක් පවතින අවස්ථාව.
 - * හිගකම පවතින විට අවශ්‍යයෙන් ම තේරීම කිරීමට සිදු වේ. තේරීම කරන විට සිදුවන වැදගත් ම කරුණ වන්නේ, කැප කිරීම කිරීමට සිදුවීම ය. තේරීම කරන විට මෙළෙස අන්තුරීම් හෙවත් කැප කිරීමට සිදුවන අතර, එම අවස්ථාව අදාළ තීරණයේ ආවස්ථීක පිරිවැය වේ.

- (v) විධානගත ආර්ථිකයක් සහ වෙළෙඳපාල ආර්ථිකයක් අතර පවත්නා වෙනස්කම්

විධානගත ආර්ථිකය	වෙළෙඳපාල ආර්ථිකය
* මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න පිළිබඳ තීරණ ගැනීම මධ්‍යගතව පැවතීම.	* මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න පිළිබඳ තීරණ ගැනීම විමධ්‍යගතව පැවතීම.
* මධ්‍යගත සැලසුම්කරණය	* මිල යන්ත්‍රණය
* දේපාල පිළිබඳ රාජ්‍ය හිමිකම	* දේපාල පිළිබඳ පොදුගලික හිමිකම
* රාජ්‍ය ව්‍යවසාය	* පොදුගලික ව්‍යවසාය
* ව්‍යාපාර පිළිබඳ රාජ්‍ය ඒකාධිකාරය	* ව්‍යාපාර කරගෙන යාමේ නිදහස පැවතීම.

විධානගත ආර්ථිකය	වෙළඳපොල ආර්ථිකය
* සමාජ පුබසාධනය අරමුණු කරගෙන මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න පිළිබඳ තීරණ ගැනීම.	* ස්වෝර්පය අරමුණු කරගෙන මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න පිළිබඳ තීරණ ගැනීම.
* ආර්ථිකය මත රාජ්‍ය හස්තය පැනිරීතිවිම.	* ආර්ථිකය තුළ රජයේ කාර්යභාරය අතිශයින් සිමිත විම. / රාජ්‍ය නිර්බාධ වාදය
* බලය පදනම් කරගත් සානුබල පැවතීම.	* ස්වෝර්පය සහ ද්‍රව්‍යාත්මක ප්‍රතිලාභ පදනම් කරගත් සානුබල පැවතීම.
* තේරීමේ නිදහසක් තොමැතිවිම.	* තේරීමේ නිදහසක් පැවතීම.

02. (i) කිසියම් දෙන ලද අවස්ථාවක දී ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනිකුත් සාධක වන පාරිභෝගික ආදායම, පාරිභෝගික අහිරැවිය, අන් හාණ්ඩවල මිල, පාරිභෝගික සංඛ්‍යාව, අනාගත අප්‍රේක්ෂාවන්, සමාජය සාධක යනාදිය තොවෙනස්ව තිබිය දී සලකා බලන හාණ්ඩයේ මිල සහ ඉල්ලුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණය අතර පවතින ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාවය හෙවත් සානු සම්බන්ධතාව "ඉල්ලුම් නීතිය" යනුවෙන් අදහස් කෙරේ.

ඉල්ලුම් වනුය පහළට බැඳුම් වීමට හේතුවන ප්‍රධාන සාධක දෙකක් පවතී. එනම්,

- * මිල වෙනස්වීමක ආදේශන ප්‍රතිච්චාකය
- * මිල වෙනස්වීමක ආදායම් ප්‍රතිච්චාකය

(ii) ඉල්ලුම් සම්කරණය : $Qd = 50 - 5p$

සැපයුම් සම්කරණය : $Qs = -10 + 5p$

සමතුලිතයෙහි දී $Qd = Qs$

$$50 - 5P = -10 + 5P$$

$$50 + 10 = 5P + 5P$$

$$Qd = 50 - 5p$$

$$60 = 10P$$

$$Qs = -10 + 5p$$

$$Qd = 50 - 5(6)$$

$$p = 60/10$$

$$Qs = -10 + 5(6)$$

$$Qd = 50 - 30$$

$$\underline{\underline{p = 6}}$$

$$Qs = -10 + 30$$

$$\underline{\underline{Qd = 20}}$$

$$\underline{\underline{Qs = 20}}$$

සමතුලිත මිල = රුපී. 6

සමතුලිත ප්‍රමාණය = 20

(iii) සමතුලිත මිල ඉල්ලුම් තමසාව

$$P.E.D. = \frac{\Delta Qd}{\Delta P} \times \frac{P}{Qd}$$

මිල ඉල්. ප්‍රමාණය

$$P.E.D. = \frac{30}{6} \times \frac{6}{20}$$

6 20

0 50

$$P.E.D. = \underline{\underline{-1.5}}$$

(iv) මෙම කොටසට එනම්, රජයට දැඩිමට සිදුවන පිරිවැය, පිළිතුරු දෙඳාකාරයකට සැපයිය හැකි ය.

(a) අතිරික්ත සැපයුම රජය විසින් මිල දී ගනු ලබන සහතික මිල ක්‍රමය :-

$$Qs = -10 + 5P \quad Qd = 50 - 5P$$

මිල රුපී. 8 ක් තුළ සහතික මිල ක්‍රමය යටතේ අතිරික්ත සැපයුම

$$Qs = -10 + 5(8) \quad Qd = 50 - 5(8)$$

$$Qs = -10 + 40 \quad Qd = 50 - 40$$

$$\underline{\underline{Qs = 30}} \quad \underline{\underline{Qd = 10}}$$

∴ අතිරික්ත සැපයුම $30 - 10 =$ ඒකක 20

$$\begin{aligned} \text{ආන්ඩ්‍රොවේ වියදම} &= \text{අතිරික්ත සැපයුම} \times \text{සහතික මිල} \\ &= 20 \times 8 \\ \text{ආන්ඩ්‍රොවේ වියදම} &= \underline{\underline{160/-}} \end{aligned}$$

(b) උගා පුරණ ගෙවීම කුමයක් යටතේ සහතික මිල තුශාවට තැගීම :-

$$\begin{aligned} \text{ඒකකයක් රුපි. } 8/- \text{ දී මුළු සැපයුම} &= Q_s = -10 + 5(8) \\ &= Q_s = -10 + 40 \\ &= \underline{\underline{Q_s = 30}} \end{aligned}$$

ඒකක 30 ක් වෙළඳපාලට සපයනු

$$\begin{aligned} \text{ලබන විට වෙළඳපාලේ මිල} &= Q_s = Q_d \\ &= 30 = 50 - 5P \\ &= 5P = 50 - 30 \\ &= 5P = 20 \\ &= P = 4 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ඒකකයක් සඳහා උගා පුරණ ගෙවීම} &= \text{සහතික මිල} - \text{වෙළඳපාල මිල} \\ &= 8 - 4 \\ &= \underline{\underline{රු. 4}} \end{aligned}$$

$$\therefore \text{උගා පුරණ ගෙවීම සඳහා රජයේ වියදම} = 30 \times 4 \\ = \underline{\underline{රු. 120/-}}$$

(v) පාරිභෝගික අතිරික්තය සහ නිෂ්පාදන අතිරික්තය ද ඉහත සඳහන් කුම දෙකට ගණනය කළ හැකි වේ.

(a) අතිරික්ත සැපයුම රජය විසින් මිල දී ගන්නා සහතික මිලක් යටතේ

(a) පාරිභෝගික අතිරික්තය

$$\begin{aligned} \text{ඉල්ලුම ඉතා වන මිල} \quad Q_d &= 50 - 5P \\ 5P &= 50 - Q_d \\ \frac{5P}{5} &= \frac{50}{5} - \frac{Q_d}{5} \\ P &= 10 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{සහතික මිල} &= \underline{\underline{රු. 8}} \\ \text{සහතික මිල යටතේ ඉල්ලුම කරනු ලබන ප්‍රමාණය} \quad Q_d &= 50 - 5(8) \\ Q_d &= 10 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \therefore \text{පාරිභෝගික අතිරික්තය} &= (10 - 8) \times \frac{10}{2} \\ &= \underline{\underline{රු. 10}} \end{aligned}$$

(b) නිෂ්පාදන අතිරික්තය

$$\begin{aligned} \text{සැපයුම ඉතා වන මිල} &= Q_s = -10 + 5P \\ 5P &= -10 + Q_s \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \frac{5P}{5} &= \frac{-10}{5} + Q_s \\ P &= 2 \end{aligned}$$

$$\text{සහතික මිල} = \underline{\underline{රු. 8}}$$

$$\begin{aligned} \text{සහතික මිලහි දී සපයනු ලබන ප්‍රමාණය} &= Q_s = -10 + 5(8) \\ Q_s &= 30 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \therefore \text{නිෂ්පාදන අතිරික්තය} &= (8 - 2) \times \frac{30}{2} \\ &= \underline{\underline{රු. 90}} \end{aligned}$$

(ආ) උග්‍රහ ගෙවීම් කුමයක් යටතේ පාරිභෝගික සහ නිෂ්පාදන අතිරික්තය ගණනය කිරීම.

* පාරිභෝගික අතිරික්තය :

$$\text{ඉල්පුම ඉහා වන මිල } Q_d = 50 - 5P$$

$$5P = 50 - Q_d$$

$$\frac{5P}{5} = \frac{50}{5} - \frac{Q_d}{5}$$

$$P = 10$$

$$\text{සැපයුම ඒකක } 30 \text{ ක් වන විට වෙළඳපොල මිල } = \text{රු. } 4$$

$$\text{වෙළඳපොල මිල } \text{රු. } 4/- \text{ දී ඉල්පුම ප්‍රමාණය } \therefore Q_d = 50 - 5(4)$$

$$Q_d = 30$$

$$\therefore \text{පාරිභෝගික අතිරික්තය} = (10 - 4) \times \frac{30}{2}$$

$$= \underline{\underline{\text{රු. } 90}}$$

* නිෂ්පාදන අතිරික්තය

$$\text{සැපයුම ඉහා වන මිල } = \text{රු. } 2$$

$$\text{සහතික මිල } = \text{රු. } 8$$

$$\text{සහතික මිල } \text{දී සැපයුම } = \underline{\underline{\text{ඒකක } 30}}$$

$$\therefore \text{නිෂ්පාදන අතිරික්තය} = (8 - 2) \times \frac{30}{2}$$

$$= \underline{\underline{\text{රු. } 90}}$$

සැලකිය යුතු ය.

පාරිභෝගික අතිරික්තය සහ නිෂ්පාදන අතිරික්තය ප්‍රස්ථාර සටහන් උපයෝගී කර ගනිමින් ද ගණනය කිරීමට හැකි වේ. එහි දී අදාළ නිවැරදි රුප සටහන් පහත දක්වේ.

* අතිරික්තය රජය මිල දී ගන්නා විට

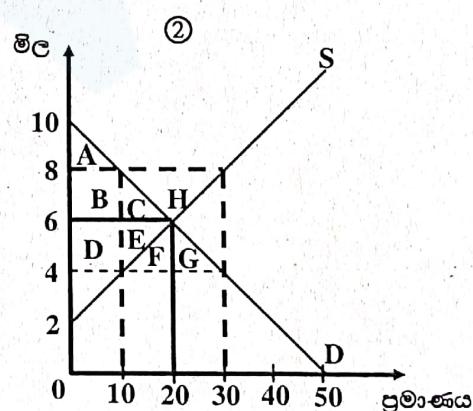
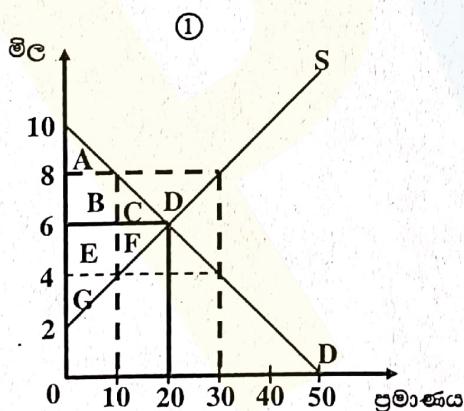
පාරිභෝගික අතිරික්තය : A

නිෂ්පාදන අතිරික්තය : B. C. D. E. F. G

* උග්‍රහ ගෙවීම් කුමයක් යටතේ

පාරිභෝගික අතිරික්තය : A. B. C. D. E. F. G.

නිෂ්පාදන අතිරික්තය : B. C. H. D. E

03. (i) කෙටිකාලීන නිෂ්පාදන ලිඛිතය මගින් පෙන්වුම් කරන්නේ, කරමාන්ත ගාලාවේ බාරිතාව සහ නිෂ්පාදන හිල්ප කුමය නොවෙනස්ව තිබිය දී, විවෘත යෙදුවුම් වෙනස් කරමින් නිෂ්පාදනය සිදු කරන විට යෙදුවුම් හා නිමැවුම් අතර පවත්නා තාක්ෂණික සම්බන්ධතාවයි.

එනම් කරමාන්ත ගාලාවේ බාරිතාව සහ තාක්ෂණය නොවෙනස්ව තිබිය දී විවෘත යෙදුවුම් වෙනස් කරන විට, යෙදුවුම් සහ නිමැවුම් අතර පවතින තාක්ෂණික සම්බන්ධය කෙටිකාලීන නිෂ්පාදන ලිඛිතය පෙන්වුම් කරයි.

කෙටිකාලීන නිෂ්පාදන ලිඛිතය සම්කරණයක් මගින් ද දැඩිපත් කළ හැකි වේ.

$$Q = f(V_1, V_2, V_3, \dots, V_n, k)$$

$$Q = \text{නිමැවුම්}$$

$$V_1, V_2 = \text{විවෘත සාධක} - \text{ගුණය}$$

$$f = \text{ලිඛිතය / රඳා පවතින බව}$$

$$k = \text{ප්‍රාග්ධනය}$$

(ii) හිනවන එලදා නීතිය

- * නිෂ්පාදන ආයතනයක් කෙටිකාලයේ දී ස්ථාවර යෙදුම් සමග මිශ්‍ර කරමින් විවලා යෙදුම් පමණක් වැඩිකරන විට, විවලා යෙදුම් ආන්තික සහ සාමාන්‍ය එලදාව එක්තරා අවස්ථාවකට පසුව උහළ යාමට පටන් ගැනීම හිනවන එලදා නීතිය යනුවෙන් අදහස් තෙරේ.
- * කෙටිකාලීන පිරිවැය වකු හිනවන එලදා නීතියේ පිළිබඳවති.
- * විවලා සාධකයේ මිල නොවෙනස්ව තිබිය දී, විවලා යෙදුම් ආන්තික එලදාව ඉහළ යනවිට ආන්තික පිරිවැය උහළ වැට්ටේ. ආන්තික එලදාව හිනවීම පටන්ගන්නා විට ආන්තික පිරිවැය ද ඉහළ යාමට පටන් ගනී.
- * සාමාන්‍ය මූල්‍ය පිරිවැය වකුය සහ සාමාන්‍ය විවලා පිරිවැය වකුය ද හිනවන එලදා නීතිය පිළිබඳ කරමින් ඉංග්‍රීසි U අකුරක හැඩිය ගනී.

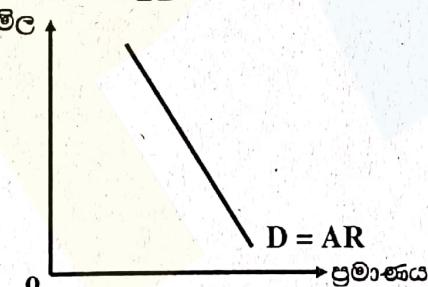
(iii) *

- ගණකාධිකරණ පිරිවැය ලෙස ගැනෙනුයේ නිෂ්පාදන ආයතනයක් විසින් මුදල් ගෙවා පිටතින් ගනු ලබන යෙදුම්වල පිරිවැය හෙවත් සාපුරු පිරිවැයයි.
- * එහෙත් ආර්ථික පිරිවැය තුළට සාපුරු පිරිවැය හා ආරෝපිත පිරිවැය යන සංරචක දෙක ම ඇතුළත් වේ.
- * නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට යෙදා ගනු ලබන සියලු ම යෙදුම්වල අවස්ථික පිරිවැය, ආර්ථික පිරිවැයට ඇතුළත් වේ.
- * ගණකාධිකරණ පිරිවැයට ඇතුළත් කෙරෙනුයේ පිටතින් මිල දී ගත් යෙදුම් සඳහා ආයතනය විසින් දරනු ලබන මූල්‍ය පිරිවැය පමණි. එබැවින් ගණකාධිකරණ පිරිවැය ලබා දෙනුයේ නිෂ්පාදනයේ ආවස්ථික පිරිවැය පිළිබඳ උග්‍රහ තක්සේරුවකි.

(iv) මිල සකස් කරන්නෙකු සහ මිල ගනුවෙනු යනු සංක්ලේප දෙකකි.

* මිල සකස් කරන්නෙක් - (Price Maker)

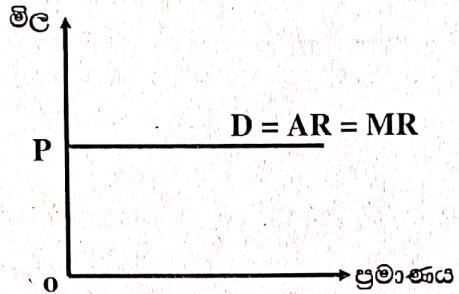
- වෙළඳපොල විසින් තිරණය කරනු ලබන මිල අකර්මණයට හාරගන්නවා වෙනුවට, හාංචියේ මිල තිරණය කිරීම සඳහා කිසියම් වෙළඳපොල බලයක් ඇති නිෂ්පාදන ආයතනයක් මිල සකස් කරන්නෙකු ලෙස සැලකේ.
- ඒකාධිකාරී සහ අපුරුණ තරග වෙළඳපොලවල කටයුතු කරන නිෂ්පාදන ආයතනවලට තම වෙළඳපොල ප්‍රතිශතය මුළුමතින් ම අනිම් නොවන අපුරින් වෙළඳපොල මිල තියම කිරීමේ බලයක් ඇත.
- මිල සකස්කරන්නෙකු මුහුණ දෙන වෙළඳපොල ඉල්ප්‍රම් වකුය වමේ සිට දකුණට පහළට බැවුම් වේ.

* මිල ගනුවෙක් - (Price Taker)

- වෙළඳපොල මිල කෙරෙහි කිසිදු බලපෑමක් කළ නොහැකි, පවතින මිලට තමන් කැමති ප්‍රමාණයක් අලෙවි කරගත හැකි නිෂ්පාදන ආයතනයක් මිල ගනුවෙනු ලෙස සැලකේ.
- නිෂ්පාදකයාට වෙළඳපොල මිල වෙනස් කළ නොහැකි අතර, වෙළඳපොල මිලට අනුව නිෂ්පාදකයාට හැඩිගැසීමට සිදුවේ.
- * පූරුණ තරගකාරී වෙළඳපොලක කටයුතු කරන නිෂ්පාදන ආයතනයක් සමස්ත වෙළඳපොල තුළ ඉතා නොවැදගත් සැපයුම්කරුවෙකු වේ. එබැවින් වෙළඳපොල මිල කෙරෙහි බලපෑමක් කිරීමට ඔහු අසමත් වන අතර, පවත්නා මිල හාරගැනීමට එම ආයතනයට සිදුවේ.

- * එබදු නිෂ්පාදන ආයතනයක් මුහුණ දෙන ඉල්ලම් වකුය අපරිමිත නමුව හෙවත් ප්‍රමාණ අක්ෂයට යමාන්තර රේඛාවක් වේ.

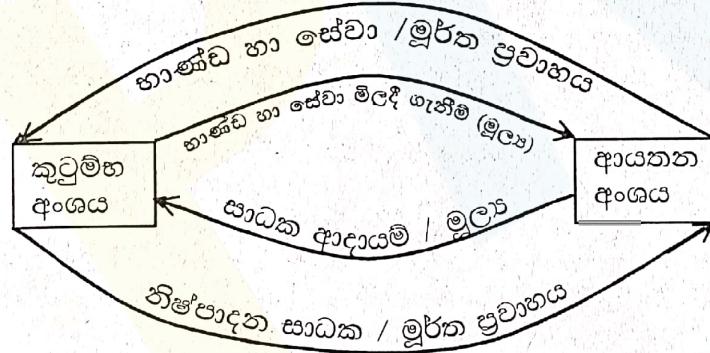

(v) කතිපයාධිකාරය සහ ඒකාධිකාරී තරගය අතර වෙනසකම්

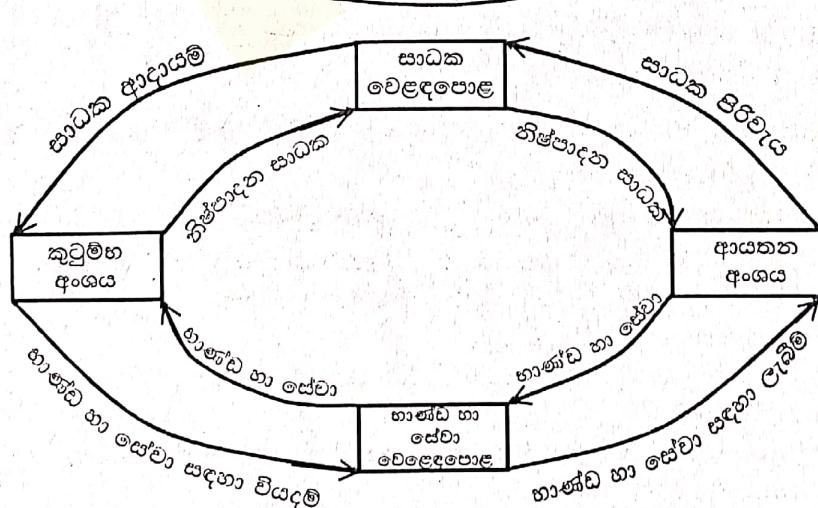
කතිපයාධිකාරය	ඒකාධිකාරී තරගය
* ඉතා විශාල ආයතන අතලොස්සක් වෙළෙඳපොල ආධිපත්‍යය උසුලයි.	* කුඩා ආයතන විශාල සංඛ්‍යාවක් වෙළෙඳපොල තුළ සිටී.
* නිෂ්පාදනය කරනු ලබන හාණේචිය සමඟාතිය හෝ ප්‍රෙස්දනය වූ හෝ එකත් විය හැකි ය.	* නිෂ්පාදනය කරනු ලබන හාණේචිය අවශ්‍යයෙන් ම ප්‍රෙස්දනය වූවකි.
* නිෂ්පාදන ආයතන අතර ඉතා දැඩි අනෙකුත්තා රැඳියාවක් පවතී.	* අනොස්ත්‍රා රැඳියාවක් නොපවතී.
* කර්මාන්තය තුළට ප්‍රවේශ වීමට දැඩි බාධක පවතී.	* අබාධ ප්‍රවේශය පවතී.
* කතිපයාධිකාරී ආයතන අතර විධිමත් හෝ නොවිධිමත් අපුරුණ් එකතුවේම (collusion) ඇති කොට ගෙන සාමූහිකව මිල ප්‍රතිපත්ති තීරණය කිරීමේ ප්‍රවණතාවක් පවතී.	* ආයතන ස්වාධීනව කටයුතු කිරීමට තැකැරු වීම.

04. (i) සරල විෂය්ත ප්‍රවාහ සටහනක් ඉදිරිපත් කළ හැකි ආකාර කිහිපයක් ඇත.

(۲۰)

(၁၃)

ඉහත සඳහන් විසිය සටහන් අනුව මූල්‍ය හා මූර්ත ප්‍රවාහයන් දෙකක් පවතී.

- (i) මූර්ත ප්‍රවාහය → කුටුම්ප අංශයෙන් නිෂ්පාදන සාධක ආයතනවලට ගලා යාම.
- (ii) මූල්‍ය ප්‍රවාහය → ආයතන අංශයෙන් සාධක ගෙවීම් යදහා මූල්‍ය ප්‍රවාහයන් ගලා යාම.
- (iii) මූර්ත ප්‍රවාහය → ආයතන අංශයෙන් කුටුම්ප සඳහා හාන්ඩ් හා සේවා ප්‍රවාහයන් ගලා යාම.
- (iv) මූල්‍ය ප්‍රවාහය → කුටුම්ප අංශයෙන්, ආයතනවලට හාන්ඩ් හා සේවාවලට ගෙවීම් යදහා මූල්‍ය ප්‍රවාහයන් ගලා යාම.

(ii) ආර්ථිකයක මුළු නිමැවුම් අවශ්‍යයෙන් ම එහි මුළු ආදායමට සමාන වේ.

නිෂ්පාදනය කිරීම සහ ආදායම් ජනනය කිරීම එක ම ස්ථියාවලියක පැශිකඩ දෙකකි. නිෂ්පාදනය නිසා ආදායම බිජිවේ. නිෂ්පාදනය සඳහා යොදා ගත් සාධකවලට කරන ලද ගෙවීම්වල මුළු අගය (සාධක ආදායම්) නිෂ්පාදනයේ අගයට සමාන වේ.

එබැවින් නිමැවුමේ වටිනාකම, ආදායමේ වටිනාකමට සමාන වේ. දෙන ලද වර්ෂයක් තුළ සාධක පිරිවැය යටතේ, ගණනය කරන ලද මුළු නිෂ්පාදනයේ වටිනාකම, එම කාලය තුළ නිෂ්පාදනයට දායක වූ නිෂ්පාදන සාධක විසින් උපයන ලද මුළු ආදායමට අනිවාර්යයෙන් ම සමාන වේ.

(iii) ඇතැම් එලදායී ආර්ථික කටයුතු ශ්‍රී ලංකාව තුළ ගණනය නොකරන අතර, එම කටයුතු දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට ඇතුළත් කෙරෙන්නේ ද තත්.

* සංචිතානාත්මක වෛශේෂාලිකින් බැහැරව සිදුවන එලදායී ගනුදෙනු දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ගණනය කිරීමේ ද සැලකිල්ලට නොගැනේ.

නිදුස්න් :- කුටුම්පය තුළ තමන් විසින් ම ඉටු කරනු ලබන සේවාවන්ගේ වටිනාකම මේ අතර ප්‍රධාන තැනක් ගනී. නිවෙස් පිරිසිදු කිරීම, ආහාර පිසිම, ප්‍රමාදීන් රැක බලා ගැනීම, රෙදී සේදීම යනාදී කටයුතු ඉන් ප්‍රධාන තැනක් ගනී.

* එලෙස ම තමන්ගේ පරිසේකනය සඳහා කුටුම්පය තුළ ම නිෂ්පාදනය කරනු ලබන හාන්ඩ්, වෛශේෂාලික ගනුදෙනුවකට පාතු නොවන බැවින්, දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය තුළට ඇතුළත් නොවේ.

නිදුස්න් :- ගෙවන හෝර වගාව

* බලධාරීන් වෙත වාර්තා නොවන බැවින්, සැයුවුණු ආර්ථිකයේ සිදුවන එලදායී ආර්ථික කටයුතු දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය තුළට ඇතුළත් නොවේ.

මෙම සැයුවුණු ආර්ථිකයේ (කළ ආර්ථිකයේ) සිදුවන එලදායී ආර්ථික ස්ථාන දෙඳාකාර වේ.

- බදුවලින් සහ රජයේ නියාමන ස්ථියාවලියෙන් වැළකී සිටීම සඳහා ඇතැම් නීත්‍යානුකූල එලදායී ආර්ථික ස්ථාන වාර්තා නොකිරීම.

- නිනි විරෝධී එලදායී ආර්ථික ස්ථාවන් ද බලධාරීන් වෙත වාර්තා නොවීම.

රටක මුළු නිමැවුම ඇස්තමේන්තු කිරීමේ ද මෙවැනි එලදායී ආර්ථික ස්ථාවන් ඇතුළත් නොකිරීම ඉතා බරපතල ප්‍රශ්නයක් වේ. යම් වර්ෂයක් තුළ සිදුවන එලදායී ආර්ථික ස්ථාවල වටිනාකම මිනුම් කිරීම දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ගණනය කිරීමෙන් අපේක්ෂා කෙරේ. එබැවින් දළ දේශීය නිෂ්පාදිත සංඛ්‍යා තුළට ඉහත සඳහන් කළ ආර්ථික කටයුතු ප්‍රවේශ නොවීම එම මිණුමේ පවතින බරපතල අඩුපාඩුවක් වේ.

මෙහි බරපතලකම සැබැඳු වශයෙන් ම රඳා පවතින්නේ එවැනි ආර්ථික කටයුතු ආර්ථිකය තුළ සාපේක්ෂ වශයෙන් කොනෙක් දුරට වැදගත්වේ ද යන්න මතයි.

ඇතැම් රටවල මෙම සැයුවුණු ආර්ථිකයේ විශාලත්වය, දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 30% ක් පමණ වෙතැයි ඇස්තමේන්තු කර ඇත.

(iv) (අ) සමාගමක් එසින් නිකුත් කරන ලද බැඳුම්කර සඳහා ලැබුණු පොලිය :-

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය තුළට ඇතුළත් කෙරේ. එය එලදායී ගනුදෙනුවකි. පිළිණපත් සිමියන් ලබන පොලී ආදායම ප්‍රාග්ධනය මායට ලබාදීමේ සේවාව යදහා ලැබෙන ගෙවීමකි.

(ආ) විශ්‍රාමික රාජ්‍ය සේවකයකුට ලැබුණු විශ්‍රාම වැළිප -

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය තුළට ඇතුළත් නොකෙරේ. එය යංත්‍රාම ගෙවීමකි.

(ඇ) රක්ෂණ ඔප්පුවක් මිල දැ ගැනීම.

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය තුළට ඇතුළත් කෙරේ. එය එලදායී ගනුමදනුවකි. රක්ෂණ ඔප්පුවක් මිල දැ ගැනීම යනු අවසාන සේවාවක් මිල දැ ගැනීමක් වේ.

- (අ) මූල්‍ය සමාගමක කොටස් 100 ක් මිලදී ගැනීම.

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය තුළට ඇතුළත් නොකෙරේ. මූල්‍ය පත්‍රිකා ආග්‍රිත ගනුදෙනුවකි. මෙහි දී සිදුවන්නේ මූල්‍ය පත්‍රිකාවල අයිතිය තුවමාරු වීමක් පමණි.

(ඉ) නිවසක් කුලියට දීමෙන් උපයාගත් බඳු කුලිය

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය තුළට ඇතුළත් කෙරේ. මෙය එලදායී ගනුදෙනුවකි. අවසාන සේවාවක් මිලදී ගැනීමක් ලෙස මෙය සැලකේ.

(උ) වෙළෙඳපොල මිල යටතේ දළ ජාතික නිෂ්පාදිතය ගණනය කෙරෙන ආකාරය පහත සඳහන් සූත්‍රය මගින් දක්වේ.

 - * දළ ජාතික ආදායම (සාධක පිරිවැය මිල) + ක්ෂය වීම + ගුද්ධ වතු බදු = දළ ජාතික නිෂ්පාදිතය (වෙළෙඳපොල මිල)
 - * දළ ජාතික ආදායම = වැටුප් ආදායම + පොලී ආදායම + සමාගමික ලාභ + දේපොල ආදායම + (සාධක මිල)

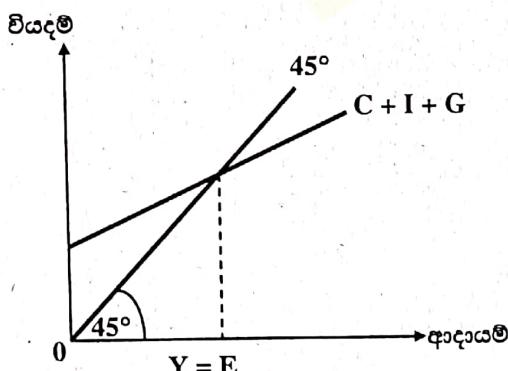
වැටුප් වේතන සහ වෙනත් ගුමික ආදායම්	=	225
පොලී ආදායම්	=	55
සාමාජික ලාභය	=	106
 නොබදු ලාභ	72	
සමාගමික ආදායම් බදු	18	
ලාභාංශ	<u>16</u>	
 දේපොල ආදායම්	34	
ස්වයං රකියා නිපුණක්ත ආදායම්	80	
ගුද්ධ විදේශ සාධක ආදායම්	5	
ක්ෂය වෙන්කිරීම්	40	
ගුද්ධ වතු බදු	-5	
 වතු බදු	20	
සහනාධාර	<u>25</u>	

* වෙළෙඳපොල මිල යටතේ දළ ජාතික නිෂ්පාදිතය 550

05. (i) සමතුලිත ජාතික ආදායම් මට්ටම යනුවෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ, කිසියම් ජාතික ආදායම් මට්ටමක් පවත්නා ඇගයේ සිට වැඩිවීමක් හෝ අඩුවීමක් හෝ වැනි වෙනස්වීමට ප්‍රවණතාවක් නොදක්වන්නේ නම්, එම ජාතික ආදායම් මට්ටම සමතුලිත ආදායම් මට්ටමක් ලෙස සැලකේ.

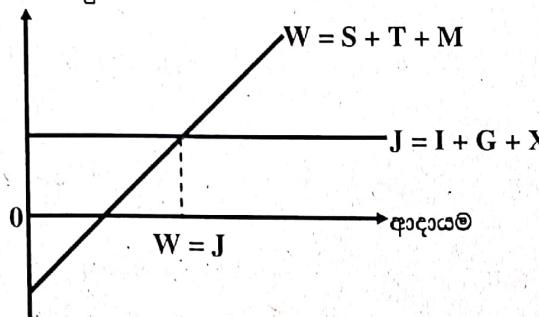
- සමත්ලිත ජාතික ආදායම මට්ටම ඇතිවීම සඳහා ප්‍රධාන කාන්දේසි දෙකක් අවශ්‍ය වේ.
 - * සමාඟන වියදම් සමාඟන නිමැවුමේ අගයට සමානවීම. $Y = E$
 - * සමාඟන වියදම් ප්‍රවාහයෙන් සිදුවන කාන්දුවීම / ගිලිහිමි
සමාඟන වියදම් ප්‍රවාහයට එකතුවන විදීම්වලට සමාන වීම. $W = J$

මෙම තත්ත්වය රුප සටහනක් මගින් ද පැහැදිලි කරගැනීමට හැකි වේ.

- * $Y > E$ සමතුලිත මට්ටම සංකේතය වේ.
අසමතුලිත නිමැවුම් මට්ටමකි.
 - * $Y < E$ සමතුලිත මට්ටම ප්‍රසාරණය වේ.
අසමතුලිත නිමැවුම් මට්ටමකි.
 - * $Y = E$ සමතුලිත ආදායම මට්ටමකි.
නිමැවුම් මට්ටම ප්‍රසාරණයක් හෝ
සංකේතයක් හෝ ඇති තොවේ.

විදිම්/කාන්දුවීම්

- * $W > J$ අසමතුලිත නිමැවුම් මට්ටමකි. කාන්දුවීම් වැඩි වී නිමැවුම සංකේරණය වේ.
- * $W < J$ එකතුවීම් වැඩි වී නිමැවුම ප්‍රසාරණය වේ. අසමතුලිත නිමැවුම් මට්ටමකි.
- * $W = J$ සමතුලිත නිමැවුම් මට්ටමකි.

(ii) "කාන්දුවීමක්"(Withdrawals) ලෙස සලකනු ලබන්නේ,

කුවුම්හ සහ ව්‍යාපාර ආයතන වෙත ගෙවීම් ස්වරුපයෙන් තමන් වෙත ලැබෙන ලැකීම් ප්‍රවාහ, නැවතත් ආපසු වියදම් ප්‍රවාහයට එකතු නොවන ප්‍රවාහයකි.

කුවුම්හ ඉතුරුම් ද, කුවුම්හයන්ට ලැබෙන සාධක ආදායමෙන් පරිභේදන වියදමක් ලෙස නැවතත් වියදම් ප්‍රවාහයට එකතු නොවන ප්‍රවාහයකි.

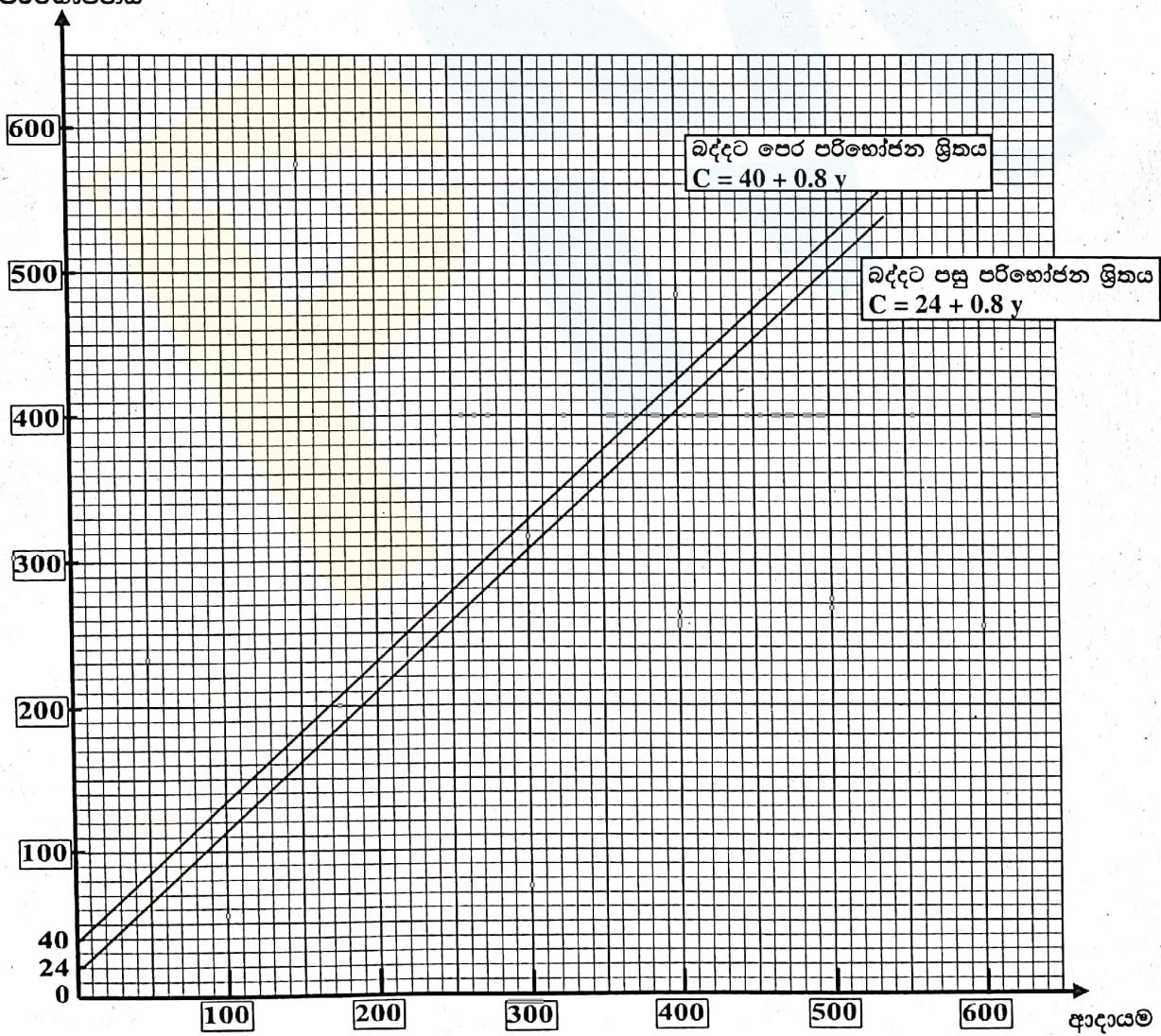
"ඉතුරුම්" යනු වැය කළ හැකි ආදායමෙන් පරිභේදනය සඳහා වැය නොකෙරන ප්‍රමාණයයි.

* ඉතුරුම් = වැයකළ හැකි ආදායම - පරිභේදනය

* $S = Yd - c$

එබැවින් ඉතුරුම් ව්‍යුහය ආදායම් ප්‍රවාහයෙන් ගිලිනියාමක් හෙවත් කාන්දුවීමක් ලෙස සලකනු ලැබේ.

පරිභේදනය

(iii) බද්දට පෙර පරිහෝජන ශ්‍රීතය :

$$C = a + by$$

$$a = 40$$

$$b = \frac{\Delta C}{\Delta Y} = \frac{80}{100} = 0.8$$

$$\therefore C = a + by$$

$$\underline{\underline{C = 40 + 0.8 y}}$$

පෙරවැඩ :-

$$C = a + by$$

$$C = 120 \quad y = 100$$

$$b = \frac{\Delta C}{\Delta Y} = \frac{80}{100}$$

$$c = a + by$$

$$120 = a + \frac{80}{100} \cdot y$$

$$120 = a + \frac{80}{100} \cdot 100$$

$$120 = a + 80$$

$$a = 120 - 80$$

$$\underline{\underline{a = 40}}$$

මෙම පරිහෝජන ශ්‍රීතය ප්‍රස්ථාර සටහනෙහි දක්වා ඇත.

(iv) බද්දට පසු පරිහෝජන ශ්‍රීතය :

$$C = a + b(y - t)$$

$$C = 40 + 0.8(y - 20)$$

$$C = 40 + 0.8y - 16$$

$$\underline{\underline{C = 24 + 0.8 y}}$$

බද්දට පසු පරිහෝජන ශ්‍රීතය ද ඉහත ප්‍රස්ථාර සටහනෙහි දක්වා යුතු ය.

"අ" උප කොටස

06. (i) මිනිසුන් මුදල් ඉල්ලුම් කිරීමට යොමු කෙරෙන ප්‍රධාන හේතු කුනක් තිබේ. එනම්,

* ගනුදෙනු වෙතනාව

* ආරක්ෂණ වෙතනාව

* සම්පේශ්පාන වෙතනාව

(ii) ආසන්න මුදල් ලෙස සැලකෙන්නේ, විනිමය මාධ්‍යයක කාර්යය ඉටු නොකරනු ලබන නමුත්, ඉතා පහසුවෙන් විනිමය මාධ්‍යයක් බවට පෙරදා ගත හැකි, වටිනාකම මාධ්‍යයක් වශයෙන් සාර්ථකව කටයුතු කරන මූල්‍ය වත්කම්, ආසන්න මුදල් ලෙස සැලකේ.

M4 මූල්‍ය සමාඟනය කුළ ඇතුළත් ආසන්න මුදල් සංරචක :-

- * මහජනයා සතු වාණිජ බැංකු වෙතැනි කාලීන හා ඉතුරුම් තැන්පතු
- * අනේවාසික ව්‍යවහාර මුදල් (NRFC) තැන්පතුවලින් 50% ක්.
- * එනෙර බැංකු ඒකකවල ඇති නේවාසිකයන් සතු තැන්පතු (OBU)
- * බලපත්‍රලාභී විශේෂීත බැංකු වෙතැනි මහජනතාව සතු තැන්පතු
- * බලපත්‍රලාභී මූල්‍ය සමාගම වෙතැනි මහජනතාව සතු තැන්පතු

(iii) බැංකුවේ ගේජ පත්‍රය

(අ)	(රුපි.)	(රුපි.)	
වගකීම්		වත්කම්	
තැන්පතු	1000	සංවිත	200
	<hr/>	ඡය	800
	1000		<hr/> 1000

$$(අ) මුළු තැන්පතු ප්‍රමාණය = 1000$$

$$සංවිත අනුපාතය = 12\%$$

$$අවශ්‍ය සංවිත ප්‍රමාණය = 1000 \times 12\%$$

$$= \underline{\underline{120}}$$

$$\text{බැංකු කුමය කුළ ඇති සැබැං සංවිත ප්‍රමාණය} = 200$$

$$\therefore \text{අධි සංවිත ප්‍රමාණය} = 200 - 120$$

$$= \underline{\underline{80}}$$

මේ අනුව ලබා දිය හැකි විගාලතම ගෙය මුදල = අධි සංචිතයේ ප්‍රමාණය
එනම්, රුපියල් මිලියන 80 කි.

(iv) මුදල් සැපයුමේ හටගන්නා සැබෑ ප්‍රසාරණය, බැංකු තැන්පතු ප්‍රසාරණ ගුණකයෙන් දක්වෙන ප්‍රමාණයට වඩා
විනාස්ථීමට බලපාන සාධක කිහිපයක් දක්නට ලැබේ.

ඒ අතර,

- * බැංකු පද්ධතියේ සිට බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන කරා ව්‍යවහාර මුදල් කාන්දු වී යාම.
- * ව්‍යවහාර මුදල් පැය තබා ගැනීමට මහජනයා, දක්වන අනිරුද්‍ය වැඩිවීම.
- * බැංකු විසින් අධි සංචිත තබා ගැනීමට කැමැත්තක් දක්වීම.
- * බැංකු ගෙය සඳහා ඉල්ලුමක් ඇති නොවීම.
- * මහා බැංකුව විසින් පහවන තීකිරිති

(v) මුදල් සැපයුම සංකෝචනය කිරීම සඳහා මහා බැංකුව විවට වෙළෙදපොල කටයුතුවල තීරත වේ.

- * මහා බැංකුව විවට වෙළෙදපොලේ සුරක්ෂිත පත් අලෙවි කිරීම මගින් බැංකු පද්ධතිය තුළ ඇති උවිසිලතාව
ඉවත් කිරීම සිදු කෙරේ.
- * මහා බැංකුව විසින් වාණිජ බැංකුවලට සුරක්ෂිත පත් අලෙවි කරන විට, වාණිජ බැංකු සතු සංචිත මුදල් එනම්
අධි බලැක් මුදල් අඩුවේ. මේ මගින් වාණිජ බැංකු සතු ගෙයදීමේ ගක්තිය අඩුවේ.

07. (i) (a) ගෝලිය පොදු භාණ්ඩ :- පරිභෝජනය වැළැක්විය නොහැකි පරිභෝජනයේ තරගකාරීත්වයක් නොමැති
ගෝලිය ප්‍රජාවට ම ප්‍රතිලාභ සැලසෙන ක්‍රියාකාරකම ගෝලිය පොදු භාණ්ඩ ලෙස
සැලකේ.

නිදසුන් :- මිසේන් ස්පරය යකශැනීම, වසංගත රෝග මුළුමනින් ම ඉවත් කිරීම,
ගෝලිය උෂ්ණත්වය ඉහළයාම වැළැක්වීම, දුනුම බිභිකිරීම, ලේඛ අධිකරණය

(a) පොදු සම්පත් :- පරිභෝජනයේ තරගකාරීත්වයක් ඇති, එහෙත් පරිභෝජනය වැළැක්විය නොහැකි
ස්වභාව ධර්මයෙන් ලැබේ ඇති සම්පත් වේ.

නිදසුන් :- මත්ස්‍ය බිම්, පොදු තණ බිම්, පිරිසිදු වාතය, පිරිසිදු ජලය

(b) අර්ථ පොදු භාණ්ඩ :- බාරිතා මට්ටම කරා ලායා වනතුරු පරිභෝජනයේ තරගකාරීත්වයක් දක්නට
නොමැති එහෙත් පරිභෝජනය වළක්වාලිය හැකි භාණ්ඩ වේ.

නිදසුන් :- කොතුකාගාර, කළාගාර, පොදු උද්‍යාන, මහා මාර්ග සහ පාලම්

(ii) * ව්‍යවස්ථාපිත බදු ආපාතය යනු තීත්‍යානුකුලව දරනු ලබන බදු බර ය.

* ආර්ථික බදු ආපාතය යනු බද්දක් තීයා පොදුගලික මූර්ත ආදායමේ ඇතිවන වෙනස්වීම හෙවත් සැබෑ
වශයෙන් දරනු ලබන බදු බර ය.

* ව්‍යවස්ථාපිත බදු ආපාතය ආර්ථික බදු ආපාතයෙන් වෙනස් වන ප්‍රමාණය රඳා පවතිනුයේ බදු බර විතැන්
කිරීමේ හැකියාව මත වේ. බදු බර කිසිසේත් විතැන් කළ නොහැකි විට ව්‍යවස්ථාපිත බදු ආපාතය හා
ආර්ථික බදු ආපාතය අනනු වේ.

(iii) බදු ක්‍රමයේ මධ්‍යස්ථානය යනුවෙන් අදහස් වන්නේ,

බදු ආර්ථික තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට බලපෑම් නොකරන බව හෙවත්, තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය විකෘති
නොකරන බව ය. එබැවින් මධ්‍යස්ථාන බද්දක් අධි බදු බරක් ඇති නොකරයි.

කිසියම් බද්දක් තීයා කුවුම්බයක් හෝ තිෂ්පාදන ආයතනයක් විසින් භාණ්ඩ අතර කරන තේරීම්, යෙදුවුම් අතර
කෙරෙන තේරීම සහ ස්ථානීය තේරීම කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති නොවන්නේ නම්, එය මධ්‍යස්ථාන බද්දක් ලෙස
සැලකේ.

(iv) ප්‍රාථමික හිගය :- (Primary deficit)

- * සමස්ත අයවැය හිගයෙන් රාජ්‍ය ගෙය සඳහා පොලී ගෙවීම අඩු කළ විට ලැබෙන ගේෂය ප්‍රාථමික
හිගය ලෙස දක්වේ.
- * එනම් දීමනා ඇතුළු මුළු රජයේ අයහාරයෙන්, රාජ්‍ය පොලී ගෙවීම රහිත රජයේ මුළු වියදම එනම්,
වර්තන වියදම සහ ප්‍රාග්ධන වියදම අඩු කළ විට ලැබෙන ගේෂය ප්‍රාථමික හිගය ලෙස දක්වේ.

- ගුද්ධ මූල්‍ය හිගය :- (Net cash deficit)

* අයහාරය සහ දීමනා ඇතුළත් මුළු රාජ්‍ය ලැබීම් ප්‍රමාණයන්, නෙය වාරික ආපසු ගෙවීම්, නිදහ් අරමුදලට කරනු ලබන දායකත්වයන් සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සංවිධානවලට කරනු ලබන ගෙවීම් ඉවත් කළ පසු රඟයේ මුළු වියදමත් අතර වෙනස ගුද්ධ මූල්‍ය හිගය වේ.

(v) රඟයේ බදු තොවන අයහාර මූල්‍ය :-

- රාජ්‍ය ව්‍යවසායකයන්ගේ ලාභ සහ ලාභාංග
- බදු කළේ
- මහා බැංකුවේ ලාභ පවරා ගැනීම.
- සමාජ ආරක්ෂණ දායක මුදල්
- පොලී
- ජාතික ලොතරයි අරමුදල්
- ගෙවීම් සහ පරිපාලන ගාස්තු
- ප්‍රාග්ධන හාන්චි අලෙවි කිරීම.
- දඩ මුදල්

08. (i) සාපේක්ෂ වාසි හටගන්නා මූල්‍ය :-

- පරිමාණුකුල පිරිමැසුම්
- සාධක සම්භාරයේ වෙනස්කම්
- ස්ථානගත වීම
- හාන්චි ප්‍රශ්නයනා
- ආරම්භක තත්ත්වය
- අහිරැවියේ වෙනස්කම්
- තාක්ෂණික දියුණුව සහ තව්‍යතාව
- විශේෂ ප්‍රාගුණය
- රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති

(ii) ගෙවුම් ගේ උග්‍ර උග්‍ර ප්‍රධාන ගිණුම් සහ අයිතමයන් පහත සඳහන් පරිදි දැක්වීය හැකි ය.

(1) වර්තන ගිණුම

1.	හාන්චි ගිණුම	
	අපනයන	XXX
	ආනයන	<u>XXX</u>
	හාන්චි ගිණුමේ ගේෂය	XX
2.	සේවා ගිණුම	
	සේවා අපනයන	XX
	සේවා ආනයන	<u>XX</u>
	සේවා ගිණුමේ ගේෂය	XX
3.	ආදායම ගිණුම	
	සේවක වත්දී	XX
	ආයෝජන ආදායම්	<u>XX</u>
	ආදායම ගිණුමේ ගේෂය	XX
4.	ඡංගම සංකාම ගිණුම	
	නිල (ගුද්ධ)	XX
	පොද්ගලික (ගුද්ධ)	<u>XX</u>
	සංකාම පිරිවැටුම් ගේෂය	XX
5.	ඡංගම ගිණුමේ ගේෂය $1 + 2 + 3 + 4$	<u>XXXX</u>

(2) ප්‍රාග්ධන හා මූල්‍ය ගිණුම

- ප්‍රාග්ධන ගිණුම
 - ප්‍රාග්ධන සංකාම
 - නිෂ්පාදනය තොකළ සහ මූල්‍ය තොවන වත්කම් අත්කර ගැනීම
- මූල්‍ය ගිණුම
 - සංශ්‍ය ආයෝජන
 - කළඹ ආයෝජන
 - වෙනත් ආයෝජන (නෙය)
 - සංවිත වත්කම්
 - බැංකු වත්කම් හා වගකීම්
- ප්‍රාග්ධන හා මූල්‍ය ගිණුමේ ගේෂය

(iii) * රටක වෙළඳ අනුපාතයෙන් පෙන්වුම් කරනුයේ ආනයන ඒකකයක් ලබා ගැනීම සඳහා අපනයනය කළයුතු හා ඇඟිල් ඒකක ප්‍රමාණයයි.

* වෙළඳ අනුපාතය ගණනය කරනුයේ අපනයන මිල දරුණකය ආනයන මිල දරුණකයෙන් අවධමනය කිරීමෙනි.

$$\text{වෙළඳ අනුපාතය} = \frac{\text{අපනයන මිල දරුණකය}}{\text{ආනයන මිල දරුණකය}} \times 100$$

* වෙළඳ ගේෂය යනු හා ඇඟිල් අපනයන හා හා ඇඟිල් ආනයන වටිනාකම අතර පවතින වෙනස වේ.

$$\text{වෙළඳ ගේෂය} = \frac{\text{ඇඟිල් ආනයන වටිනාකම}}{\text{ආනයන වටිනාකම}} - \frac{\text{ඇඟිල් අපනයන වටිනාකම}}{\text{ආනයන වටිනාකම}}$$

* වෙළඳ අනුපාතය අපනයන හා ආනයනවල සාපේශීල් මිල මත රඳා පවතින අතර, වෙළඳ ගේෂය අපනයන හා ආනයනවල වටිනාකම මත රඳා පවතී.

(iv) ලෝක වෙළඳ සංවිධානයේ කාර්ය හාරය

* වෙළඳ ගිවිසුම් ඇති කර ගැනීම සඳහා සාකච්ඡා පැවැත්වීම. (Trade negotiations)

* ගිවිසුම් ක්‍රියාවල නැංවීම සහ ඒවා අධික්ෂණය කිරීම. (Implementation and Monitoring)

සාමාජික රටවල් එකය වී ඇති ආකාරයට තම වෙළඳ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාවල නිවතවා ද ඒවායෙහි පාරදාගාර හාවයක් පවතිනවා ද යනාදිය අධික්ෂණය කෙරේ.

* වෙළඳ ආරඩුල් බෙරුම් කිරීම. (Dispute settlement) :-

ගිවිසුම් ප්‍රකාරව සාමාජික රටවලට ඇති අයිතිවාසිකම් කිසියම් රටක විසින් උල්ලෙන සංවිධානය ඇති ගැනීමට ඇත්ත්තා ඒ පිළිබඳ ආරඩුල් බෙරුම් කිරීමේ කාර්යය

* සාමාජික රටවල වෙළඳ ධාරිතාව ගොඩ නැංවීම. (Building trade Capacity)

ලෝක වෙළඳ සංවිධාන ගිවිසුම් යටතේ, සංවර්ධනය වෙමින් පවත්නා රටවලට විශේෂ පහසුකම් සලසා ඇත. ගිවිසුම් ක්‍රියාවල නැංවීම සඳහා සාපේශීල්ව දීර්ඝ කාලයක් ලබා දීම. වෙළඳ අවස්ථා වැඩිකර ගැනීමට සහ වෙළඳ ධාරිතාව ප්‍රථ්‍යා කර ගැනීමට විශේෂ පහසුකම් සලසා දීම.

* ප්‍රජාව දැනුවත් කිරීම (Out reach) ලෝක වෙළඳ සංවිධානයේ විවිධ ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳව රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන පාර්ලිමේන්තුවල සිටින දේශපාලනයෙන්, ජන මාධ්‍යකරුවන් හා සාමාන්‍ය ජනතාව දැනුවත් කිරීම සඳහා නිරන්තර වැඩි සටහන් ක්‍රියාත්මක කරයි.

(v) පාලිත නමුත් විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය :-

* ස්ථාවර විනිමය අනුපාතිකය සහ නමුත් විනිමය අනුපාතිකය යන ක්‍රම දෙකෙහි දක්නට ඇති යහපත් ලක්ෂණවලින් වාසි ලබා ගැනීම සඳහා සකසා යනු ලැබූ, එම ක්‍රම දෙකෙහි ම සංකලනයක් ලෙස පාලිත නමුත් විනිමය අනුපාතිකය දක්විය හැකි ය.

* මෙහි දී මූල්‍ය අධිකාරීන් විසින් දේශීය මුදල් ඒකකය සඳහා ස්ථාවර විනිමය අනුපාතිකයක් තීරණය කොට, එය එක්තරා පරාසයක් තුළ දේශනය වීමට ඉඩ හරිනු ලැබේ.

* පරාසය ඉක්මවා විනිමය අනුපාතිකය වෙනස්වීමට නැඹුරු වන විට, විනිමය අනුපාතිකයේ ක්ෂය වීම සහ අගය ඉහළ යාම් වැළැක්වීම සඳහා මහා බැංකුව විසින් විදේශ විනිමය වෙළඳපොල තුළ දේශීය මුදල් විකිණීමේ හා මිල දී ගැනීමේ යෙදෙමින් විනිමය අනුපාතිකයේ දේශනයන් පාලනය කිරීමට මහා බැංකු විදේශීය විනිමය වෙළඳපොලට මැදිහත් වීම කරන බැවින්, එය පිරිසිදු පාවීමක් ලෙස නොව අපිරිසිදු පාවීමක් ලෙස ද හැඳින්වේ.

* පාලිත නමුත් විනිමය අනුපාත ක්‍රමය යටතේ, කෙටි කාලයේ දී විනිමය අනුපාතිකයේ උව්වාවන පාලනය කිරීමට විනිමය වෙළඳපොලට මැදිහත් වීම කරන අතර, දිගු කාලයේ දී වෙළඳපොල බලවිග විසින් විනිමය අනුපාතිකය තීරණය වීමට ඉඩ හැර ඇත.

09. (i) ආර්ථික වෘත්තී අනුපාතිකය

කිසියම් කාල පරිවේශ්ද දෙකක් අතර මුළුත දළ දේශීය නිෂ්පාදනයෙහි හෝ මුළුත දළ ජාතික නිෂ්පාදනයෙහි හෝ වෙනස ප්‍රතිශත්‍යාත්මකව දක්වීම ආර්ථික වෘත්තී අනුපාතිකය වේ.

ආර්ථික වෘත්තීය

කාලයන් සමග ආර්ථිකයේ විභාග නිමැවුම හෝ නිෂ්පාදන ධාරිතාව හෝ ප්‍රසාදණය වීම ආර්ථික වෘත්තීය යනුවෙන් අදහස් කෙරේ. එය ඉල්ලුම, සැපයුම සහ කාර්යක්ෂමතාව යන සාධකයන්ගේ අන්තර ක්‍රියාකාරීන්වය තුළින් හටගන්නා ගතික ක්‍රියාවලියකි.

* ආර්ථික වෘත්තීය අනුපාතිකයෙන් මැතෙනුයේ නිමැවුමේ හට ගත් සැබෑ වෙනස්වීම වන තමුදු, ආර්ථික වෘත්තීයෙන් මැතෙනුයේ ආර්ථිකයේ විභව නිෂ්පාදන බාරිතාවේ ප්‍රසාරණය වේ.

(ii) ආර්ථික වෘත්තීයට දායක වන ප්‍රධාන මූලාශ්‍ර :-

(1) සම්පත් සම්භාරය ඉහළ යාම.

- හෝතික ප්‍රාග්ධනය ඉහළ යාම.
- මානව ප්‍රාග්ධනය වැඩිවීම.
- ස්වභාවික ප්‍රාග්ධනය වැඩිවීම.
- සමාජ ප්‍රාග්ධනය වැඩිවීම.

(2) එලදායිතාව ඉහළ යාම.

- තාක්ෂණික දියුණුව
- නවානා බිජිවීම.

- කළමනාකරණ නිපුණතා දියුණුවීම.

(3) ආර්ථික ස්ථායිතාව

(4) සානුබල (පෞත්සාහන) පැවතීම.

(5) ව්‍යවසායකත්වයේ වර්ධනය

(6) යහපාලනය

(7) දේශපාලන හා සමාජ ස්ථාවරත්වය

(iii) මානව සංවර්ධන ද්රැශකය

- මානව සංවර්ධන ද්රැශකය සමාභාර මිනුමකි. එබැවින් රටවල් අභ්‍යන්තරයේ දැකිය හැකි විෂමතාවන් එනම් ආදායම් විෂමතාවන්, ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන විෂමතාවන් යනාදිය හඳුනාගත හැකි නොවේ.
- මානව සංවර්ධනයේ සියලු පැතිකඩ මේ යටතේ ආවරණය නොවේ. උදාහරණ ලෙස ජන සහභාගිත්වය, දේශපාලන නිදහස, මානව පුරක්ෂිතතාව
- ද්රැශකය කුළ ඇති ප්‍රධාන සංරචකයන්ට සමාන බර තැබීමක් ලබා දී ඇත.
- ගුණාත්මක වෙනස්කම් මේ මගින් සැලකිල්ලට නොගැනේ. නිදිසුන් පාසල් අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මක තත්ත්වය, සේබ්සය පහසුකම්වල ගුණාත්මක වෙනස්කම් යනාදියයි.
- අධ්‍යාපනය මිනුම් කිරීමේ දී ප්‍රාථමික අධ්‍යාපනයට ආරම්භයේ දී යොමු වූ සිංහ සංඛ්‍යාව. පමණක් සැලකිල්ලට ගනී. එහෙත් අතරමග දී පාසල් හැර යන ප්‍රමාණය සැලකිල්ලට නොගැනේ.
- සංවර්ධනය කෙරෙහි බලපාන පාරිසරික පැතිකඩ මේ මගින් සැලකිල්ලට නොගැනේ.

(iv) බහුමාන දිරිදාතාවේ උපනති.

2003 (U.N.D.P.)	5.3%
2006/07 (I.P.S.)	7.0%
2007/10 (I.P.S.)	4.7%
2011	0.021%

බහුමාන දිරිදාතාවට දායකවන ඇතැම් සාධකයන්ගේ කාලීන උපනති පහත සඳහන් ආකාරයට දැක්විය හැකි වේ.

	2003	2009/10
- පෝෂනදායී ආභාර ප්‍රමාණවත්ව නොලැබේම.	33%	25%
- විදුලිබලය නොලැබේම.	9%	8%
- පානීය ජලය නොලැබේම.	8%	3%
- වත්කම් ප්‍රමාණවත්ව නොතිබේම.	13%	8%

(v) ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාදේශීය ආර්ථික විෂමතා අඩු කිරීම සඳහා මැත නිෂ්පාදනවල දී රුපය විසින් අනුගමනය කර ඇති ක්‍රියාමාර්ග :-

- ගම නැගුම
- ගැමී දිරිය
- දිවි නැගුම
- දහසක් මහ වැඩි වැඩ සටහන
- ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය කේත්ද කරගත්, පළාත් මට්ටමින් ක්‍රියාත්මක වන විශේෂ වැඩ සටහන්
- මග නැගුම
- නැශ්‍ය සල - විදුනා සහ තාක්ෂණ මධ්‍යස්ථාන වැඩ සටහන්
- ග්‍රාමීය විදුලිබල සැපයුම් වැඩ සටහන

නිදසුන් - උතුරු වසන්තය, නැගෙනහිර නවෝදය, රජරට නවෝදය, වයඹ ප්‍රාදුලුව, කළුරට උදානය, රන් අරුණ, ප්‍රඩමු වේල්ලස්ස

10. (i) ලෝකයේ ප්‍රධාන කාර්මික රටවල් මූහුණා සිරින මන්දගාමී ආර්ථික වෘද්ධිය සහ ආර්ථික පසුබැයිම්, ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකය කෙරෙහි බලපාන ආකාරය

- * ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය සහ යුරෝ කළාපය වෙත යොමුවන ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයනවල වර්ධනය මන්දගාමී වීම.
- * විදේශගත ශ්‍රී ලංකාකිකයන්ගෙන් ලැබෙන ප්‍රේෂණ අඩුවීම්. ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු ප්‍රේෂණ ලැබීමෙහින් 17% ක් යුරෝ කළාපවලින් ලැබේ.
- * ශ්‍රී ලංකාවේ නිෂ්පාදන කර්මාන්ත සහ සංචාරක අංශය යුරෝපා ආර්ථිකය මත දැඩි රඳා පැවැත්මක් පෙන්වුම් කරන බැවින්, ශ්‍රී ලංකාව මත දැඩි පිඛනයක් ඇති වේ. ඇගපුම් අපනයන 50% ක් ද, ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණෙන සංචාරකයින්ගෙන් 42% ක් ද යුරෝපා සංගමයේ රටවලින් පැමිණේ.
- * අපනයන ආදායම්වල මන්දගාමී වර්ධනය, ශ්‍රී ලංකාවේ වෙළඳ ගේෂයට අයහපත් ලෙස බලපෑමට පිළිවිති. දැනටමත් ඇමෙරිකානු බොලුරු මිලියන 10 ක පමණ වෙළඳ ගේෂ හිගයක් පවතී. මේ තිසා රුපියලේ බාහිර අඟ ක්ෂේර ව්‍යුතු ඇති.
- * ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ වත්කම්වල වර්ධනය ප්‍රමාණවත් තොවන විට, වාණිජ මූලාශ්‍රවලින් සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලන් යෙය ලබා ගැනීමට සිදුවීමෙන් විදේශ යෙය බර ඉහළ යනු ඇති.
- * ගෝලිය ආර්ථික පසු බැයිම තිසා බණිජ තෙල් සඳහා ඉල්ප්‍රම අඩුවීමෙන්, ලෝක බණිජ තෙල් මිල පහළ වැට්ටෙම් ප්‍රවණතාවත් ඇති. මෙය ශ්‍රී ලංකාවට වාසිදායක තත්ත්වයකි.
- * ඇමෙරිකාවේ සහ යුරෝපයේ ප්‍රවත්තා ආර්ථික පසුබැයිම්, වීනය සහ ඉන්දියාව ඇතුළු නැගි එන ආර්ථිකයන්ගේ ආර්ථික වර්ධනයට ද තරුණයක් වී ඇති. ඉන්දියාව සහ වීනය ශ්‍රී ලංකාවේ ද ප්‍රධාන වෙළඳ හා ආයෝජන පාර්ශ්වකරුවන් වන බැවින් ශ්‍රී ලංකාවට එය අයහපත් තත්ත්වයක් වනු ඇති.

(ii) ශ්‍රී ලංකාවේ රජය සතු ව්‍යාපාරික ව්‍යවසායන්ගේ කාර්ය සාධනය තුළ දක්නට ලැබෙන ප්‍රධාන උෂනතා :-

- * ව්‍යවස්ථාපිත වගකීම් පැහැර හැරීම. මේ සඳහා ස්ථුති අතර,
 - වාර්ෂික වාර්තා ඉදිරිපත් තොකිරීම.
 - සාමුහික හෝ ව්‍යාපාරික සැලැස්මක් තොකිනීම.
 - විගණන විමුදුම්වලට පිළිතුරු තොසැපයීම්.
 - රාජ්‍ය ව්‍යාපාර කමිටුවේ (SOP) නිරදේශ කෙරෙහි සැලකිල්ලක් තොදුක්වීම්.
- * මිල ද ගැනීම් ක්‍රියාවලියේ ද අනුමත තුම්වේදයන්ට ප්‍රතිඵලිව ක්‍රියා කිරීම.
- * මුදල් අව හා විනයන්, එනම් නාස්තිය හා දූෂණය
- * ආපසු ලැබීය යුතු යෙය සහ වෙනත් ලැබීම් අයකර ගැනීමට කටයුතු තොකිරීම.
- * සහායි සහ කළමනාකරණ මණ්ඩලයන්ගේ තොහැකියාව
- * සේවන - සේවක සබඳතා දුරවල වීම.
- * දේශපාලනීකරණය

(iii) 1977 - 2004 කාලය තුළ ක්‍රියාත්මක කළ ප්‍රතිපත්ති සමඟ සැසදීමේ ද, ශ්‍රී ලංකාවේ වර්තමාන සංවර්ධන ප්‍රතිපත්තියෙහි කැඳී පෙනෙන ලක්ෂණ අතර,

- 1977 / 2004 කාලය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක වූ තිරබාධකරණ ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය මූලික වගයෙන් පදනම්ව තිබුණේ “නව ලිබරල් ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති රාමුව” මත ය. වර්තමාන රජය නව ලිබරල් ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති රාමුව ප්‍රතික්ෂේප කොට, දේශීය ප්‍රහවය සහ ස්වදේශීකත්වය සහිත ප්‍රතිපත්ති රාමුවක් අනුගමනය කරන බව ප්‍රකාශ කොට තිබේ.
- 1977/ 2004 ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය අපනයන ඉහළ නැවීම කෙරෙහි වැඩි ප්‍රමුඛතාවක් ලබා දුන් අතර, වර්තමාන ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය දේශීය ක්‍රියාකාර්මාන්තය හා ග්‍රාමීය යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය යන ක්ෂේත්‍ර කෙරෙහි දැඩි ප්‍රමුඛතාවක් ලබා දී ඇති.
- 1977/2004 ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය යටතේ ආර්ථිකය පොදුගලික ආයෝජනය හා වෙළඳපොල යාන්ත්‍රණය කෙරෙහි දැඩි රඳා පැවැත්මක් දක් වූ අතර, රජය ආර්ථිකය තුළ හකුලා (Shrink) ගැනීමක් පෙන්වුම් කළේ ය. වර්තමාන ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය යටතේ ආර්ථිකය තුළ රජයේ ආධීපත්‍යය ඉතා ප්‍රාථමික ලෙස ව්‍යාප්ත කර ඇති.

- 1977/2004 කාලයේදී සමස්ත ආර්ථික වෘද්ධිය ඉහළ නැංවීමේ අරමුණකට ප්‍රමුඛතාවක් ලබාදුන් ඇතර, එහි ව්‍යාප්ති ප්‍රතිච්චිත කෙරෙහි වැඩි සැලකිල්ලක් නො දක්වීණි.
වර්තමාන ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය, ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන විෂමතා ඉවත් කිරීමට යොමුවූ වෘද්ධි උපාය මාර්ග කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කොට ඇත.
- 1977 / 2004 කාලයේදී ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය තුළ රජයේ ගුහ සාධන වියදම් දැඩි සීමා කිරීමකට නතු කරනු ලැබුව ද, වර්තමාන ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය තුළ ගුහ සාධන වියදම් කපා හැර නොමැත. නිදසුන් ලෙස පොහොර සූහනාධාරය තැවත ලබාදීම.
- 1977/2004 ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය බැහිරාහිමුව සංවර්ධන උපාය මාර්ග කෙරෙහි දැඩි විශ්වාසයක් තබා තිබුණු ඇතර, වර්තමාන ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය ආනයන ආදේශනය කෙරෙහි විශාල බරක් තබා ඇත.

(iv) දිවි නැගුම වැඩි සටහන

කුටුම්භවලට තමන්ගේ එහිනෙදා පරිහෝජනයට අවශ්‍ය කරන එළවල් සහ පලනුරු තම ගෙවන්නේ දී ම නිපදවා ගැනීමත්, දෙදිනික ආහාර අවශ්‍යතා සඳහා වෙළෙඳපොල මත රඳාපැවැත්ම අඩු කිරීමත්, කුටුම්භයේ මූල්‍යමය පුරක්ෂිතතාව ඉහළ නැංවීමත්, අරමුණු කරගෙන 2011 අයවැය ලේඛනයන් සමග දිවි නැගුම වැඩි සටහන හඳුන්වා දෙන ලදී.

දිවි නැගුම වැඩි සටහනෙහි ප්‍රධාන අරමුණු :-

- කුටුම්භයේ පෝෂණ මට්ටම ඉහළ නැංවීම.
- කුටුම්භයේ ජීවන වියදම් පහළ හෙළීම
- එළවල් සහ පලනුරු නිෂ්පාදනය 25% කින් වැඩි කිරීම
- ප්‍රතිසිරුෂ එළවල් පරිහෝජනය දිනකට 134 gr සිට 175 gr දක්වා වැඩි කිරීම.
- අතිරික්ත නිෂ්පාදනය අලෙවී කිරීමෙන් අතිරේක ආදායමක් උපයා ගැනීම.
- ග්‍රාමීය ව්‍යවසායකත්වය දිරීමත් කිරීම.
- * 2011 මාර්තු මාසයේදී ආරම්භ කරන ලද දිවි නැගුම ප්‍රථම වටය යටතේ, පවුල් මිලියනයක් සවිබල ගැනීවීමට සැලසුම් කරන ලදී. ගාම නිලධාරී වසමකට පවුල් 100 ක් බැඟින් තෝරා ගැනුණි.
- * ගෙවතු සැකකීම්, එළවල් සහ පලනුරු වගාව, පරිසර හිතකාමී වාතාවරණයක් ගොඩ නැගීම, ගෘහස්ථා කරමාන්ත ඇරුණීම මේ යටතේ අපේක්ෂා කෙරේ.
- * රජය විසින් පොහොර සහ බීජ සැපයීම, පොල් පැල, පලනුරු පැළ සහ ඔඩඟ පැළ බෙදා දීම, කුණුල් පැටවුන් ලබාදීම මේ යටතේ සිදු කෙරේ.
- * 2011 ඔක්තෝබර් මාසයේදී ආරම්භ කරන ලද දෙවන වටය යටතේ, ගෘහ කරමාන්ත, ස්වයං රකියා, දිවර සහ සත්ත්ව පාලනය කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කොට ඇත.
- * මේ වන විට නිවාස මිලියන 2.5 ක් දිවි නැගුම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කොට ඇත. කිලිනොවිවිය හැර මෙම දිවි නැගුම සැම දිස්ත්‍රික්කයක ම ක්‍රියාත්මක කෙරේ.

*** ***